

Lumi Kortelainen

**NÄKYVÄT TATUINNIT JA LÄVISTYKSET
HAMMASHOITOHENKILÖKUNNALLA**

Kyselytutkimus hammashoitohenkilökunnalle

**NÄKYVÄT TATUINNIT JA LÄVISTYKSET
HAMMASHOITOHENKILÖKUNNALLA**

Lumi Kortelainen
Opinnäytetyö
Kevät 2013
Suun terveydenhuollon koulutusohjelma
Oulun seudun ammattikorkeakoulu

Tekijät: Lumi Kortelainen

Opinnäytetyön nimi: Hammashuoltohenkilökunnan näkyvät tatuoinnit ja lävistyks

Työn ohjaaja: TtT Helena Heikka

Työn valmistumislukukausi ja –vuosi: Kevät 2013

Sivumäärä: 40 +4 liitesivua

TIIVISTELMÄ

Tatuoinnit ja lävistyks

Tutkimuksen tavoite on selvittää hammashuoltohenkilökunnan suhtautumista näkyviä tatuointeja ja lävistyksiä kohtaan. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata kokevatko suuhygienistit ja hammashoitajat tatuointien ja lävistyksien olevan ongelma hammashoitotyössä. Lisäksi halutaan tutkia, mikäli tatuoidut tai lävistetyt suun terveydenhoidon ammattilaiset kokevat saaneensa erityiskohtelua työympäristössään.

Kvantitatiivinen tutkimus suoritettiin yhteistyössä Suomen Suuhygienistiliiton ja Suun terveydenhoidon Ammattiliiton kanssa. Aineisto kerättiin sähköistä kyselytutkimusta käyttäen Webropol-tilastointiohjelman avulla. Molempien liittojen jäsenrekisteristä poimittiin satunnaisotannalla yhteensä 300 työssä käyvää suuhygienistiä ja hammashoitajaa. Valituille annettiin vastausaika noin kaksi viikkoa.

Tutkimukseen osallistui 67 suuhygienistiä, 34 hammashoitajaa ja yksi hammaslääkäri. Vastausprosentiksi muodostui 34 %. Aineisto analysoitiin Webropol-tilastointiohjelmalla käyttäen aineistolähtöistä analyysia. Aineistolähtöisessä analyysissä pohjana toimii tutkimuksen tarkoitus sekä tutkimustehtävät. Tatuoinnit ja lävistyks

Aihetta olisi hyvä tutkia myös jatkossa, jotta saataisiin tarkempaa tietoa suhtautumisen muutoksista. Tatuoinnit ja lävistyks

Asiasanat:

suuhygienisti, hammashoitaja, tatuoinnit, lävistyks

Authors: Lumi Kortelainen

Title of Thesis: Visible Tattoos and Body Piercings of Dental Care Professionals.

Supervisor: Helena Heikka

Term and year when the thesis was submitted: Spring 2013

Number of pages: 40 +4 appendix pages

ABSTRACT

BACKGROUND: Tattoos and body piercings evoke today a very different thoughts, feelings and attitudes among people because of their colorful history. Tattoos raise still today conflicting opinions especially when it comes to service occupations. Today the phenomenon is tolerated better than twenty years ago.

AIM: Aim of the study was to investigate the attitudes of dental care professionals towards visible tattoos and piercings and the kind of prejudices they evoked in them. The aim was to find out the experiences of dental hygienists and dental assistants whether tattoos and piercings were a problem in dental work. In addition, I studied whether tattooed or pierced oral health care professionals felt that they received special treatment in the work environment.

METHOD: This quantitative study was conducted in cooperation with the Finnish Dental Hygienist Association and Oral Health Occupational Association. The questionnaire was made on Webropol Survey and Analysis Software. From both unions were sampled randomly 150 participants who received the query. The list was closed others, except from working dental hygienists and dental assistants. Total recipients of the questionnaires was 300. The response time was about two weeks. 102 people responded to the questionnaire. The study involved 67 dental hygienists, 34 dental nurses and one dentist.

RESULTS: Tattoos and body piercings evoked a wide variety of ideas among the dental care professionals. Stigma of tattoos still exists in our culture, which is reflected as a negative attitude. 64 % of dental care professionals wouldn't accept the tattoos and piercings in dental industry (n=99). The arguments were mainly the appearance and hygiene. The history of tattoos and piercings was an important factor, which evoked negative attitudes.

CONCLUSION: Although tattoos and piercings were often condemned in work environment, only one experienced that she was treated differently than others (n=25). This issue should be examined in future. It would be interesting to find out how the results change in ten years. Tattoos and piercings are a phenomenon that will hardly ever disappear in our culture.

Keywords:

dental hygienist, dental assistant, tattoo, piercing, attitude

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	6
2	NÄKYVÄT TATUOINNIT JA LÄVISTYKSET HAMMASHOITOHENKILÖKUNNALLA	7
1.	Tatuointien ja lävistysten historiaa.....	7
2.	Tatuoinnit ja lävistyksen ammattihenkilöillä	10
3.	Asenteiden ja ennakkoluulojen määritelmiä	12
3	TUTKIMUSTEHTÄVÄT	14
4	KVANTITATIIVINEN TUTKIMUS.....	15
1.	Kvantitatiivinen kysely tutkimusmenetelmänä.....	15
2.	Tutkimusjoukon valinta	16
3.	Kysely tutkimusmenetelmänä ja mittarin laadinta.....	16
4.	Aineiston keruu	18
5.	Aineiston analysointi.....	18
5	TUTKIMUSTULOKSET	20
1.	Tiedonantajien taustatiedot	20
2.	Hammashoitohenkilökunnan suhtautuminen näkyviin tatuointeihin ja lävistyksiin hammashoitotyössä.....	20
5.2.1	Näkyvien tatuointien ja lävistysten mahdolliset ongelmat hammashoitoalalla	23
3.	Hammashoitohenkilökunnan näkemyksiä tatuoinneista ja lävistyksistä.....	24
4.	Näkyvistä tatuoinneista ja lävistyksistä johtuva erityiskohtelu työympäristössä.....	27
6	TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET	28
1.	Hammashoitohenkilökunnan suhtautuminen tatuointeihin ja lävistyksiin	28
6.1.1	Hammashoitohenkilökunnan näkemyksiä tatuoinneista ja lävistyksistä.....	29
7	POHDINTA	31
1.	Tutkimusprosessin eteneminen	31
2.	Tutkimuksen luotettavuus- eettisyys- ja turvallisuusnäkökohdat.....	32
3.	Omat oppimiskokemukset.....	33
	LÄHTEET	35
	LIITTEET	38

1 JOHDANTO

Maailman ensimmäiset tatuoinnit voidaan jäljittää monien tuhansien vuosien päähän. Myös lävistykset ovat olleet osana eri kulttuureja maailmalla vuosituhansien ajan (Tatuointien historia 2009, 48.) Suomessa tatuoinnit laillistettiin 1987 (The Tattoo craze 2008, 3). Tatuointeihin ja lävistykseen on suhtauduttu kielteisesti viime vuosikymmeninä niiden värikkään historian vuoksi. Tatuoinnit kuuluivat aikoinaan alakulttuureihin, esimerkiksi moottoripyöräilijöiden keskuuteen niin sanottuina kapinallisina merkkeinä. Alkuperäiskansojen kulttuurissa tatuoinnit olivat usein heimotunnuksia tai niiden ajateltiin suojelevan kantajaansa joltakin (Juntunen 2004, 25.)

Lävistystenkin merkitykset ovat muuttuneet historiasta tähän päivään. Nykyään tämä ilmiö on osa kulttuuriamme ja jokapäiväistä elämäämme, ne ovat yksi kehonmuokkauksen muoto (Juntunen 2004, 234.) Koska tatuoinnit ja lävistykset liitettiin aikoinaan paheellisuuteen, niitä käsitellään tänäkin päivänä moraalisenä kysymyksenä. Ne ovat saaneet historiassa osakseen paheksuntaa, eikä stigma ole vielä kukaan kadonnut kokonaan (Ruotsalainen 2010, 5.)

Idea tähän opinnäytetyöhön syntyi omasta mielenkiinnostani tatuointeihin ja lävistykseen sekä niiden historian vaikutuksesta ihmisten nykyäsitukseen. Aihetta on tutkittu vain vähän suun terveydenhuollon ammattilaisten näkökulmasta, joten sekin oli hyvä syy tutkia aihetta syvemmin.

Tutkimukseni on kvantitatiivinen kuvaileva poikittaistutkimus. Tarkoituksena on kuvata suun terveydenhuollon hoitohenkilökunnan suhtautumista ammattilaisella näkyvillä oleviin tatuointeihin ja lävistykseen. Yhteistyökumppaninani on Suomen Suuhygienistiliitto ja Suun Terveydenhuollon Ammattiliitto STAL ry. Tutkimustuloksia voivat hyödyntää suun terveydenhuoltoalan ammattilaiset. Muutkin terveydenhuollon ammattilaiset ja opiskelijat voivat hyödyntää tuloksia.

2 NÄKYVÄT TATUOINNIT JA LÄVISTYKSET HAMMASHOITOHENKILÖKUNNALLA

1. Tatuointien ja lävistysten historiaa

Sana "tatuointi" voidaan jäljittää Polynesian kielistä. Tahitin ja samoan kielen sana "tatau", käännetään suomeksi "merkki iholla" tai "merkitä". Sanalla on myös toinen merkitys, joka tarkoittaa koputusta ja kuvailee ääntä, joka syntyi teroitettua luuta iskettäessä ihoon toisella luulla tai kivellä kuvioita tehdessä (Tattoos 101: An Intro to Ink 2008, 2.) Nykyaikaisen tatuointikoneen keksijä, Samuel O'reilly, kehitti innovaation vuonna 1891. Perusidea ei ole siitä juurikaan muuntunut ja nykyisissä sähköllä toimivissa koneissa on neula, joka kuljettaa väriä ihon alle orvaskesiin, iskemällä noin 50 - 30 000 kertaa minuutissa (Tatuointi 2009, hakupäivä 23.4.2011.)

Kuuluisaa luonnontieteilijää ja evoluutioteorian kehittäjää lainaten voidaan todeta, että maailmassa ei ole olemassa kansaa, joka ei tuntisi ilmiötä nimeltä tatuointi. Tatuoinnit ovat ikuisia. Tämä näkyy myös siinä, etteivät ne lukuisista rajoituksista ja vastoinkäymisistä huolimatta ole hävinneet maapallolta. Ne voidaan jäljittää monien kymmenien tuhansien vuosien taakse. Tatuointien määrä myös kasvaa kokoajan. Jopa vuonna 1991 löydetyllä kuuluisalla jäämiehellä, Ötzillä, oli useita tatuointeja. Ötzi on yli 5300 vuotta vanha (Tatuointien historia 2009, 48.)

Useat alkuperäiskansat maailmalla ovat harjoittaneet erilaisia tatuoimisen muotoja. Useimmiten tatuoinnit olivat heimotunnuksia tai niiden uskottiin suojelevan kantajaansa. Uskonnollisia piirteitä tatuointeihin liitettiin muuallakin kuin alkuperäiskansojen keskuudessa. Myös Euroopassa 1200-luvulla, esimerkiksi Espanjassa tunnetun Santiago de Compostolan pyhiinvaellusreitit kulkeneet saivat matkamuistoksi tatuoidun ristin. Keskiajan jälkeen tatuointien suosio romahti Euroopassa. Kristityt suhtautuivat kehon muokkaamiseen kriittisesti, joten keisari Konstantinus kielsi tatuoinnit sivistymättömänä ja barbaarisena tapana 300-luvulla. Tämän johdosta tatuoinnit katosivat eurooppalaisesta kulttuurista tuhanneksi vuodeksi. Samaan aikaan kun Euroopassa tatuoinnit olivat kiellettyjä, muualla alkuperäiskulttuureissa niiden merkitys vain kasvoi (Juntunen 2004, 25.)

Tutkimusmatkailijat ja merenkulkijat harjoittivat kehonkoristelua tatuoinnein 1800-luvun Euroopassa. He antoivat alkuasukkaiden tatuoida itseään. Lopulta niistä tuli muotia myös Euroopan kuninkaallisten keskuudessa. Muun muassa Tanskan kuningas Fredrikillä, Kuningas Yrjöllä, tsaa-

ri Nikolailla ja Josef Stalinilla oli tatuointi. Villitys kesti 1920-luvulle saakka, kunnes kiinnostus asiaan hiipui vähitellen ja tatuoinneista tuli lähinnä merimiesten ja rikollisten muoti (Juntunen 2004, 29-31.) Toisaalta Japanissa tatuoinneilla on jo pitkät perinteet. Siellä suuret, koko vartalon peittävät tatuoinnit ovat suosiossa ja arvostettuja nykyäänkin.

1900-luvun alkupuolen tatuointi-ilmiö oli trendi, joka ei kauaa kestänyt. Tatuoituja ihmisiä alettiin pitää taas kummajaisina ja tatuoidut huomasivat pian olevansa ulkopuolella muusta yhteiskunnasta. 1950- ja 1960-lukujen vaihteessa tatuoinnit alettiin yhdistää niin selkeästi rikollisuuteen, että New Yorkin kaupunki päätti lopettaa tatuointimarkkinoiden toiminnan kokonaan. Syyksi sepitettiin muun muassa tatuointien epäterveellisyyttä ja studioiden huonoa hygieniatasoa. Kansa suhtautui väitteeseen epäillen, jolloin esiin nostettiin tatuointien epämoraaalisuus. Tuohon aikaan oli melko helppoa todistaa, että tatuoidulla ihmisellä oli useammin rikosrekisteri kuin puhdasnahkaisella. Tämä lopulta tehoi kansaan, jolloin tatuointien tekeminen kiellettiin New Yorkissa vuonna 1964. Useat muut kaupungit toimivat samoin. Tässä vaiheessa yrittäjinä toimineet tatuojat muuttivat muualle ja alkoivat harjoittaa ammattiaan laittomasti. Myös Euroopassa alettiin suhtautua tatuointeihin yhtä negatiivisesti ja tatuointiliikkeitä löysi vain harvoista satamakaupungeista (Juntunen 2004, 46-49.)

Englannissa suhtautuminen tatuointeihin oli pitkien perinteiden takia suopeampaa. Jos kuninkaalisisillakin oli ihossaan kuvia, ne eivät voineet olla suurinta syntiä. Yhdysvalloissa tatuointien kannattajia oli vähemmän. Kun New Yorkissa kannattajat leimattiin rikollisiksi ja ammattilaiset ajettiin maanpakoon, etelävaltioissa asiat muuttuivat pääläelleen. Tatuointiammattilaiset Jerry Collins, Lyle Tuttle ja Don Ed Hardy toimivat tatuointikulttuurin uusina nostattajina sekä kehittäjinä. He nostivat tatuoinnit taas uudenlaiseen arvoon ja tekivät niistä osan kulttuuria. Kun Nuorisoryhty kapinoimaan yhteiskuntajärjestelmää vastaan 1960-luvulla Englannissa, tilaisuus tatuointimarkkinoille oli riemuvoitto. Tatuoinnit tulivat taas muotiin. Etelävaltioiden moottoripyöräjengeillä oli usein hyviä suhteita tuon ajan rockbändien jäsenien kanssa ja näin tatuointikulttuuri alkoi levitä rock-muusikoiden keskuuteen (Juntunen 2004, 49-50, 52.)

Kun Lyle Tuttle tatuoi Janis Joplinin, kuvat esiteltiin suurimmissa ja vaikutusvaltaisimmissa amerikkalaisissa lehdissä. Myöhemmin Lyle Tuttle tatuoi lisää julkisuuden henkilöitä ja vaikutti näin positiivisemmän ilmapiirin syntyyn tatuointikulttuurissa. Myös nuoret Euroopassa alkoivat harrastaa tatuointeja 1960- ja 70-lukujen vaihteessa. New Yorkissa vuonna 1964 asetettu tatuoinnit kieltevä laki kumottiin lopullisesti vasta vuonna 1997. Silti New Yorkissa, kuten myös monissa muis-

sa kaupungeissa, alle 18-vuotiaiden tatuointi kiellettiin jyrkästi. Tatuointikulttuuri on kehittynyt huimaa vauhtia viimeisen kolmenkymmenen vuoden aikana. Alalla on huomattu miten erilaisia ja monipuolisia tatuointeja on mahdollista tehdä, samalla on opittu arvostamaan alaa omana kulttuurinaan (Juntunen 2004, 52-57.)

Suomalaiseen kulttuuriin tatuoinnit ilmestyivät hiljalleen enimmäkseen merimiesten mukana, tatuoinnit kuvasivat heidän ammattikuntansa symboleja, esimerkiksi ankkureita (Ruotsalainen 2010, 2). Historian vaikutteiden vuoksi tatuoinnit helposti yhdistetään alakulttuureihin, joita tatuoinnit aikoinaan edustivat. Tatuointikulttuuri maailmalla sai kuitenkin sysäyksen 1960-luvulla, jolloin ne alkoivat kaupallistua ja tatuoinnin ensimmäiset ammatilliset edistysaskeleet lisääntyivät. Tätä aikakautta kutsutaan tatuointirenessanssiksi. Suomessa tatuoinnit laillistettiin 1987 (The Tattoo craze 2008, 3.)

Lävistyksellä tarkoitetaan johonkin kehon osaan tehtyä reikää, johon laitetaan lävistyskoru. Yleensä korumateriaalina käytetään 316L kirurginterästä tai titaania, koska ne ovat kaikista korumateriaaleista vähiten allergisoivia. Lävistyskorujakin on erilaisia ja niiden muoto on suunniteltu tiettyä kehon osaa ajatellen (Bald Fellows 2011.) Yleisimpiä lävistettäviä kehon osia ovat korva, napa, silmäkulma, ylä- tai alahuuli, nenä ja silmien väli. Erikoisempia ovat surface-lävistykset, joita voi laittaa mihin tahansa kohtaan kehossa, esimerkiksi ohimolle tai poskelle (Tatuointien historia 2009, 48.)

Lävistykset ovat myös säilyneet historiasta tähän päivään asti, mutta niiden merkitykset ovat muuttuneet. Lävistysten yleisyys on yhä kasvussa. Nykyään lävistykset ovat yksi kehon muokkauksen muoto, eikä niihin Suomessa liity perinteitä. Usein lävistykset kuitenkin saatetaan liittää tiettyihin alakulttuureihin, kuten punk tai rock musiikkiin ja tätä tyyliä edustaviin ihmisiin, sillä lävistykset olivat aikoinaan heidän tapansa kapinoida ja olla erilaisia. Korvalävistys on lävistyksistä vanhin ja yleisin sukupuolesta riippumatta (Juntunen 2004, 234.)

Korvarenkaan uskottiin estämään demonien pääsy korvan kautta pään sisälle. Merirosvot uskoivat korvarenkaan parantavan näkökykyä. Korvia on pidetty viisauden symbolina, joten koruilla on yritetty venyttää korvalehtiä, jotta viisaus lisääntyisi (Juntunen 2004, 234.) Tänä päivänä venytetyt korvalehdet ja niiden erilaiset korut ovat myös suosittuja. Mitä erilaisimpia lävistyksiä keksitään kokoajan. Korvakorut ovat nykyään jo niin normaalina pidetty ilmiö, että monet unohtavat niidenkin olevan lävistyksiä.

Maya kulttuuri käytti aikoinaan lävistyksiä perinteinä. Naisilla oli tapana lävistää nenänsä. Miehet lävistivät korvalehtensä. Naiset myös lävistivät korvalehtensä ja käyttivät niissä samanlaisia koruja, kuin miehensä. Koruina toimivat erilaiset luonnosta poimitut materiaalit, kuten puu (Tatuointien historia 2009, 48.) Lävistyksillä on ennen muoin ollut monenlaisia merkityksiä. Lävistyksistä on maininta myös Raamatun vanhassa testamentissa. Etenkin beduiinien ja paimentolaisheimojen keskuudessa vartalon koristelua koruina pidettiin kauneuden ja vaurauden merkinä. Usein koru annettiin myös lahjana naimisiin mennessä tai osana myötäjäisiä (Roberts 2004, 224–229.)

2. Tatuoinnit ja lävistyksen ammattihenkilöillä

Tatuoinnit vielä nykyään hyvin usein liitetään tietynlaiseen paheellisuuteen. Niihin ei vielä tänään päivänä suhtauduta neutraalisti niiden värikkään historian vuoksi. Monissa ammattikunnissa on olemassa kirjoittamattomia sääntöjä, joiden mukaan näkyvällä paikalla olevat tatuoinnit eivät ole suotavia. Näitä ammattikuntia ovat esimerkiksi kirkkojen työntekijät, jotkut palveluammatit, poliisi, oikeuslaitos jne. Toki sallittavuus riippuu myös työnantajasta ja hänen arvoistaan. Monilla lääkäreillä, hammaslääkäreillä ja palvelualan työntekijöilläkin on tatuointeja näkyvillä paikoilla, eikä niistä huomauteta millään lailla. Tietyllä tapaa säädökset ovat kuitenkin ymmärrettäviä, kun mietitään esimerkiksi asiakasta (Ruotsalainen 2010, 5.) Jotkut asiakkaat saattavat suhtautua negatiivisesti tatuoituun tai lävistettyyn henkilökuntaan. Asiakas voi kieltäytyä esimerkiksi hammaslääkärin antamasta hoidosta sen takia, että hänellä on tatuointeja.

Koska tatuointien ja lävistysten suosio on kasvava, kasvavat myös eri mielipiteet ja asenteet niitä kohtaan. Joskus tatuoidut tai lävistetyt ihmiset kokevat erityiskohtelua sen takia, että heistä on olemassa ennako-oletuksia. Yhä useammin tatuoinnin ottaja on nuori parikymppinen nainen. Yleisin kuva on alaselkään tai lähelle intiimialueita otettu tribaali-kuvio. Mutta kyllä tatuointeja otavat yli kolmikymppisetkin, pankinjohtajista työmiehiin saakka (Kuningaskuluttaja, 2004. Kalle Paradise Tattoo.) Nykypäivänä tatuointien ei pitäisi enää vaikuttaa työnhaussa, silti jotkut työnantajat mieluummin valitsevat henkilön, jolla ei ole tatuointeja.

Tatuoinneilla kerrottavia viestejä ja merkityksiä on yhtä paljon maailmassa kuin niiden kantajakin. Toisilla ei ole tarkoituksena viestittää niillä mitään, kun taas joillekin viesti on tärkeä ja vahva ja se halutaan tuoda esille. Tatuoinnilla voidaan myös näyttää, millaisena oma keho halutaan visuaalisesti nähdä tai millaiseksi se halutaan muuttaa. Tatuoinnilla todistetaan millainen ihminen sisimmältään on ja että hän todella hallitsee itseään, ruumistaan ja sieluaan. Kauniisti koristellut kehot

ovat ikään kuin ”itsenäisyysjulistus” omasta eletystä ja koetusta ruumiista (Ruotsalainen 2010, 3.) Suun terveydenhuollon ammattilaiset ovat myös heitä, jotka ehkä haluavat viestittää itsestään joltain tatuointien kautta, tai vain muuten koristella kehoaan. Joillekin tatuoinnit ovat kuin koruja. Sosiaali- ja terveysalalla ja laitosoiloissa pukeutumista ohjaa terveys ja puhtaus, ammatillisuus ja käytännöllisyys (Telaranta 2012. Hakupäivä 5.3.2013.) Terveysalalla pukeutuminen on yksinkertaista ja monotoonista, eikä tilaa itsensä ilmaisuun pukeutumisen kautta löydy. Tatuoinnit antavat siis mahdollisuuden itsensä ilmaisemiseen muuta kautta.

Kun tatuointi on kunnolla parantunut ja tatuoinnin päällä on terve iho, se ei aiheuta vastaavaa hygieniariskiä kuin lävistyksset. Tatuointien ei ole todistettu olevan hygieeninen haitta terveysalalla niiden ollessa parantuneita. Siksi ne ovat hyvä keino persoonan tuomiseen esille. Tatuoidessa iho kuitenkin rikkoutuu ja tämä mahdollistaa epäpuhtauksien pääsyn ihon alle. Tietysti myös asiakkaan oma käyttäytyminen tatuoinnin ottamisen jälkeen sekä jälkihoidon laiminlyöminen vaikuttavat asiaan. Bakteeri-infektioiden aiheuttajana voi olla esimerkiksi *Staphylococcus aureus*-, *Pseu-domonas aeruginosa*-, *Clostridium tetani*- tai *Mycobacterium tuberculosis* -bakteerit. Bakteerit voivat aiheuttaa esimerkiksi märkärupsea, verenmyrkytyksen, toksisen shokkioireyhtymän, tuberkuloosia tai jäykkäkouristusta. Myös tatuointivärit voivat aiheuttaa infektioita, mikäli niihin on päässyt muodostumaan mikrobiologisia epäpuhtauksia. Hollantilaisessa tutkimuksessa tatuointiväreistä löydettiin *Pseudomonas* -lajin bakteereja (Papameletiou ym. 2003.)

Lävistyksset ovat ongelmallisempia siinä mielessä, että hygieniariski on todellinen, mutta pieni. Lävistysten paraneminen paikasta riippuen voi kestää useita viikkoja tai jopa kuukausia. Kudokset, joissa on runsas verenkierto, parantuvat hyvin (Juntunen 2004, 240.) Yleisin lävistysten komplikaatio on paikallinen, yleensä lievä tulehdus (Pönkä ym. 2004). Jotkut henkilöt, jotka lävistyksen ottaessaan unohtavat jälkihoidon tärkeyden, voivat olla hygieniariski muille työympäristössä. Ihossa, etenkin rikkonaisessa ihossa ja limakalvoilla on runsaasti mikrobeja, minkä vuoksi ihon tai limakalvon lävistävät korut eivät kuulu esimerkiksi elintarviketyöhön. Kun iho ei ole kokonaan parantunut, aiheuttaa se hygieniariskin. Mikrobeja voi helposti levittää rikkonaiselta ihoalueelta käsien mukana elintarvikkeisiin. Lävistyskoru työssä pidettäessä voi aiheuttaa hygieenisen riskin lisäksi fysikaalisen riskin. Koru saattaa irrota ja pudota elintarvikkeeseen (MMM: eräiden elintarvikehuoneistojen elintarvikehygieniasta (28/2009; 17§ Henkilökohtainen hygienia.) Samaa ajatusta voi soveltaa myös terveydenhuoltoalaa ajatellen.

Tietyt rajoitukset kieltävät esimerkiksi käsikorut, rannekellot, rakennekynnet jne. Ne keräävät mikrobeja ja vaikeuttavat käsien puhdistamista ja desinfiointia (Alapulli, Tjäderhane, Hiiri ja Richardson 2011, 15.) Käsien pesun ja desinfektion tarkoitus on poistaa käsistä tartuntaa aiheuttavia mikrobeja ja estää tartunnan siirtyminen potilaasta toiseen käsien välityksellä. Muiden lävistyskorujen lävistyskanavien tulee olla kunnolla parantuneita, eikä niissä saa olla tulehduksen merkkejä, esim. punoitusta, turvotusta, arkuutta tai eritystä. Lävistyskoruja ei tule myöskään kosketella työvuoron aikana. Sormuksien, rannekellon ja rannekorujen käyttö ei ole suotavaa, koska ne vaikeuttavat käsihygienian toteutumista (Hygienian ja infektioiden torjunta 2009, 4.) Näin ollen näkyviä lävistyskoruja saa käyttää muualla kuin käsissä terveydenhuoltotyössä edellyttäen, että lävistetty iho on terve. Silti usein suun terveydenhoidon työympäristöissä toivotaan, ettei kasvojen alueilla olisi lävistyksiä. Korvakorut useimmiten sallitaan kaikkialla, mutta muut lävistykset saavat osakseen kielteistä suhtautumista. Koska muut lävistykset ovat harvinaisempia kuin korvakorut, on ne helpompaa kieltää.

Koska tatuoinnit ja lävistykset usein liitetään tietynlaiseen paheellisuuteen, niitä käsitellään usein moraalisenä kysymyksenä. Opitaanko tatuointeja ikinä näkemään laajempänä osana ihmisen kulttuurista toimintaa? Tatuointien stigma on alkanut Suomessa haihtua vasta 1900 –luvun lopussa. Nykyisin tatuoinnit ovat enemmän muoti-ilmiö, joka korostaa yksilöllisyyttä tehokkaasti ja omalaatuisesti (Ruotsalainen 2010, 5.) Terveysalalla tatuointeihin ja lävistyksiin tulisi suhtautua vain kuvina tai koruina iholla. Perusteita niiden kieltämiseen ei näyttäisi olevan.

Yhä harvemmalla yrityksellä on enää nykyisin selkeitä ohjeita siitä, mikä on sopivaa pukeutumista. Pukukoodi pitää päätellä "työpaikan visuaalisesta järjestyksestä." Tällä tarkoitetaan kirjoittamattomia sääntöjä, jotka syntyvät, kun ihmiset tarkkailevat toisiaan ja kontrolloivat itseään (Vartiainen 2012.) Yhä harvempi yritys myöskään kieltää tatuointeja tai lävistyksiä, mutta saattaa toivoa, etteivät ne ole näkyviä. Yrityksen imago, visio tai periaate voi johdatella tietyn tyyliin tai tyyliin (Telaranta 2012. Hakupäivä 5.3.2013.)

3. Asenteiden ja ennakkoluulojen määritelmiä

Hammashoitohenkilökunnan, tässä tapauksessa hammaslääkäreiden, hammashoitajien ja suuhygienistien suhtautuminen tatuointeihin ja lävistyksiin on tutkimuksen kohteena. Suhtautuminen johonkin asiaan voidaan ilmaista myös asenteena tai ennakkoluulona. Asenteen merkitys on johonkin sosiaalisesti merkitykselliseen kohteeseen liittyvä myönteinen tai kielteinen suhtautumis-

tapa. Asenteet käsittävät myös ennakkoluulot. Asenteet on suppeampi käsitys kuin arvo. Yksittäiset asenteet ovat yleensä arvojen suuntaisia. Esimerkiksi terveys on arvo, jonka pohjalta saataan vastustaa tatuointeja. Asenteet ovat olennainen osa ihmisen sosiaalista identiteettiä (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso ja Pyysiäinen 2008, 70.)

Asenteet tulevat esiin selkeimmin kiistan alaisissa kysymyksissä. Oman kannan ottaminen ja ilmaisuus ovat tilannesidonnaista toimintaa, johon vaikuttavat asiayhteys, vuorovaikutustilanne ja muiden läsnäolijoiden ilmaisemat asenteet (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso ja Pyysiäinen 2008, 70.) Tatuoinnit ja lävistyksiset ovat olleet useita vuosia kiistanalainen aihe, mikä herättää ihmisissä erilaisia asenteita ja ennakkoluuloja.

Ennakkoluulot määritellään psykologiassa joihinkin ihmisryhmiin kohdistuviksi kielteisiksi asenteiksi ja ne muodostuvat luokittelun kautta. Ihmisiä luokitellaan muun muassa kansallisuuden, tyylin, ulkonäön, rodun, uskonnon tai sukupuolen mukaan. Samaan ryhmään kuuluvilla oletetaan olevan samankaltaisia piirteitä. Esimerkiksi tatuoitujen ihmisten ajatellaan olevan rikollisia, tai he kaikki ajavat moottoripyörällä. Asenne on valmiustila, joka vaikuttaa ihmisen tulkintaan ja toimintaan. Myös ennakkoluulo sananmukaisesti asettaa ”ennakkoon luuloja”, jotka muokkaavat havaintoja ja arviointia. Ennakkoluuloisuus on tunneperäistä, eikä sille usein löydy järjellistä selitystä. Ennakkoluuloihin kuuluu muun muassa rasismi ja etniset ennakkoluulot, ikärasismi ja seksismi (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso ja Pyysiäinen 2008, 86-89.)

3 TUTKIMUSTEHTÄVÄT

Tutkimustehtäviksi nousevat tatuointien ja lävistysten herättämät ajatukset hammashuoltohenkilökunnalla. Lävistyksen ja tatuoinnit rajautuvat näkyviin, eli pään alueen ja käsivarsien lävistykseen ja tatuointeihin. Tarkoitukseni on suorittaa tutkimus, jonka avulla selvitän hammashuoltohenkilökunnan omaa suhtautumista lävistykseen ja tatuointeihin hammasalalla. Tutkin myös hammashuoltohenkilökunnan ennakkoluuloja tatuointeja ja lävistyksiä kohtaan työssä kyselylomakkeen avulla. Tavoitteena on myös selvittää, mikäli he ovat itse kokeneet erityiskohtelua omien tatuointiensä tai lävistystensä takia. Erityiskohtelu tarkoittaa sitä, että henkilö kokee saaneensa erilaista kohtelua osakseen, kuin muut.

1. Miten hammashoitohenkilökunta suhtautuu näkyviin tatuointeihin tai lävistykseen?
2. Millaisia näkemyksiä hammashoitohenkilökunnalla on tatuoinneista ja lävistyksistä?
3. Kokevatko tatuoidut tai lävistetyt ammattihenkilöt saaneensa erityiskohtelua hammashoitotyössä?

4 KVANTITATIIVINEN TUTKIMUS

1. Kvantitatiivinen kysely tutkimusmenetelmänä

Kvantitatiivinen tutkimus edellyttää käsitteiden määrittelemistä sellaisiksi analyyttisiksi käsitteiksi, joita voidaan mitata (Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, 2008. Hakupäivä 6.11.2011.) Kvantitatiivinen eli määrällinen tutkimus perustuu mittaamiseen, jonka tuloksena syntyy lukuarvoja sisältävä havaintoaineisto. Mitta-asteikot on tapana jakaa neljään luokkaan (Tilastokeskus, 2011. Hakupäivä 12.2.2012.) Määrällinen tutkimus on menetelmä, joka antaa yleisen kuvan muuttujien, eli mitattavien ominaisuuksien, välisistä suhteista ja eroista (Vilka 2007, 13). Tulokset voidaan muuttaa mitattavaan muotoon, niitä voidaan vertailla ja niistä voidaan tehdä johtopäätöksiä. Päätelmiä tehdään havaintoaineiston tilastolliseen analysointiin perustuen, esimerkiksi tulosten kuvailu prosenttilukoiden avulla (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2004, 131.)

Tutkimusmenetelmänä käytin kvantitatiivista eli määrällistä tutkimusta. Kvantitatiivinen tutkimus kuvaa ja tulkitsee yhteiskuntailmiöitä tieteen yleisen logiikan mukaisesti kehittämällä mahdollisimman tarkkoja mittausmenetelmiä, keräämällä tutkimusaineistot muun muassa edustavista väestöotoksista ja käsittelemällä tutkimusaineistoja tilastotieteen menetelmin oikeiden johtopäätösten tekemiseksi (Tilastokeskus, 2011. Hakupäivä 12.2.2012.)

Tutkimukseni on subjektiivista mielipidettä käsittelevä tutkimus. Suhtautuminen on subjektiivinen käsite. Käsite voidaan määrällistää kysymyksen. Valitsin kvantitatiivisen tutkimusmenetelmän, koska haluan verrata hammashuoltohenkilökunnan vastauksia toisiinsa. Tutkimusmenetelmä so-
pui tähän tutkimukseen siksi hyvin, koska halutaan selvittää, ovatko positiiviset vai negatiiviset ajatukset vallalla hammashuoltohenkilökunnan keskuudessa. Kvantitatiivinen tutkimus mahdollistaa vertailun tuottamalla objektiivista, helposti käsiteltävää, numeerista tietoa. Kyselylomakkeen tekemällä, en myöskään itse voi vaikuttaa vastauksiin välimatkan takia (Kankkunen & Vehviläinen-Julkunen 2009, 46, 56.)

2. Tutkimusjoukon valinta

Tilastotutkimuksen tavoitteet määräävät sen, millainen kohderyhmä tutkimukseen valitaan. Yleensä otantatutkimusta käytetään kokonaistutkimuksen sijasta kustannusten säästämiseksi ja vastausrasitteen vähentämiseksi. Otantatutkimuksissa vastaajat poimitaan usein satunnaisesti, mutta poimintatodennäköisyys voi vaihdella, eli se, kuka tulee valituksi kyselyyn. Tutkimusasetelma, tiedonkeruutapa ja kustannukset vaikuttavat käytettävän otantamenetelmän valintaan (Tilastokeskus 2012. Hakupäivä 5.3.2013.) Tutkimusjoukon tuli koostua työssäkäyvistä hammaslääkäreistä, suuhygienisteistä ja hammashoitajista. Ajan puutteen vuoksi en kuitenkaan ehtinyt odottaa vastausta Suomen hammaslääkäriliitolta, jolle olin lähettänyt tiedustelun yhteistyöhalukkuudesta. Tämän vuoksi tutkimusjoukko rajautui työssäkäviin suuhygienisteihin ja hammashoitajiin.

Tiedonantajat keräsin Suomen Suuhygienistiliiton ja Suun terveydenalan ammattiliiton jäsenrekistereistä. Suuhygienistiliitto teki satunnaisotoksen puolestani IT-henkilöstönsä avulla ja lähetti kyselylinkin saatekirjeen kanssa vastaanottajille. STAL ry lähetti minulle satunnaisotannalla tehdyn listan vastaanottajista, joille pystyin lähettämään kyselylinkin itse. Pyysin yhteyshenkilöitä lähettämään minulle listan satunnaisesti poimituista 150 vastaanottajasta. Vastaanottajista pois suljettiin opiskelijat, eläkeläiset ja muut jotka eivät olleet sillä hetkellä työelämässä. Vastaanottajista pyrittiin myös karsimaan ne sähköpostiosoitteet, jotka eivät enää olleet voimassa.

3. Kysely tutkimusmenetelmänä ja mittarin laadinta

Kyselytutkimus sopi menetelmäksi hyvin sen nopeutensa vuoksi. Tutkimusjoukko on melko laaja, eikä aika olisi riittänyt paperikyselyn tekemiseen. Tuloksetkin saa helposti ja nopeasti tietokoneelle analysoitavaksi. Huonoja puolia sähköisessä kyselyssä ovat mahdolliset tekniset ongelmat, joita paperiversiossa ei voi esiintyä, kuten esimerkiksi kyselylinkin toimimattomuus. Emme myöskään voi olla varmoja siitä, ovat vastaajat olleet huolellisia vastauksiensa kanssa (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 195.)

Kyselytutkimus voi olla kyselylomakkeella toteutettava tutkimus tai haastattelu. Kyselylomaketta kutsutaan mittariksi, joka koostuu useasta kysymyksestä eli osiosta. Osiot voivat olla avoimia tai suljettuja eli strukturoituja. Avoimiin osioihin voi vastata vapaamuotoisesti, suljettuihin annetaan valmiit vastausvaihtoehdot (Vehkalahti 2008, 11–12, 23–24.) Hyvän kyselylomakkeen ominai-

suuksiin kuuluu selkeys ja siisteys, oikea asettelu, loogisuus ja validiteetti (Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2009, 231). Pysin tekemään kyselylomakkeesta (liite 3) johdonmukaisen ja selkeän. Kysymykset laadittiin tutkimustehtävien suuntaisesti.

Ennen kuin aineisto kerätään, täytyy operationalisoida ja strukturoida käsitteet. Operationalisointi tarkoittaa teoreettisten ja käsitteellisten asioiden muuttamista arkikielellä ymmärrettävään ja mitattavaan muotoon. Jos operationalisointia ei tehdä huolellisesti, mittari ei välttämättä mittaa sitä, mitä haluttiin mitata. Strukturointi tarkoittaa sitä, että tutkittavat asiat vakioidaan siten, että kaikki vastaajat ymmärtävät kysymykset ja niiden vastausvaihtoehdot samalla tavalla (Vilka 2007, 14–15, 36, 42.)

Kyselylomake koostui suurimmaksi osaksi vaihtoehtokysymyksistä. Valmiista vastausvaihtoehdoista vastaaja sai valita vain yhden vaihtoehdon. Lisäksi kyselyssä oli monivalintakysymyksiä, joissa vastaaja sai valita useamman vaihtoehdon. Muutamaan monivalintakysymykseen oli lisätty myös avoin kysymys, näitä kutsutaan sekamuotoisiksi kysymyksiksi. Lomake sisälsi myös muutamia avoimia kysymyksiä. Osa kysymyksistä tehtiin 4-portaisella Likertin asteikolla (Liite 3.), jota käytetään usein mielipidevääntämissä (Vilka 2007, 46.)

Kyselylomake tulisi aina testata ennen varsinaista vastausten keräämistä. Esitestajina voivat toimia esimerkiksi asiantuntijat, perusjoukkoon kuuluvat tai muut vastaavat henkilöt (Vilka 2007, 78.) Kyselylomake esitettiin epävirallisesti yhdellä yliopisto-opiskelijalla ja sukulaisella. Kumpikaan ei kuulunut perusjoukkoon, eivätkä olleet alan asiantuntijoita. Testaamisella kuitenkin varmistui, että kysymykset ymmärrettiin samalla tavalla. Testajat myös kommentoivat kysymysten rakenteita, sekä sanavalintoja. Samalla selvitettiin, mittasiko kyselylomake haluttuja asioita. Mittarin todettiin olevan hyväksyttävä muutaman korjauksen jälkeen. Muutaman kysymyksen sanavalintaa muutettiin ja tarkennettiin. Esimerkiksi näkyviä lävistyksiä koskevissa kysymyksissä oli kysytty samaa asiaa useamman kerran, mutta eri muodossa. Lisäksi kysymyksissä tuotiin esille enemmän se, että kyse on näkyvistä tatuoinneista ja lävistyksistä.

Vastausajaksi määritettiin kaksi viikkoa. Saatekirjeessä (liite 4), joka liitettiin kyselyn sisältävän sähköpostin yhteyteen, kävi ilmi vastausaika, sekä tutkimuksen tausta ja tavoitteet. Saatekirjeen olisi hyvä olla lyhyt ja sisältää ne tärkeät asiat, joilla tiedonantaja saadaan vastaamaan kyselyyn. Saatekirjeen perusteella vastaaja päättää, vastaako vai jättääkö vastaamatta (Vilka 2007, 65, 80–81.)

4. Aineiston keruu

Syksyllä 2012 otin yhteyttä Suomen Suuhygienistiliittoon ja STAL ry:n. Kyselin halukkuutta ryhtyä yhteistyöhön opinnäytetyöni tutkimukseen liittyen. Molemmat liitot osoittivat mielenkiintoa aiheita- ni kohtaan, sillä sitä ei ole aikaisemmin tutkittu.

Kysely toteutettiin sähköisesti Webropol 2.0-kyselysovelluksella. Kyselyn aikana voidaan seurata vastaajien määrän kasvua ja lähettää uusintakysely heille, jotka eivät vielä ole vastanneet. Vas- taukset tallentuvat ohjelmaan automaattisesti ja ohjelma muodostaa niistä peruseräraportin. Perus- raportista on mahdollista tehdä prosenttitaulukkoja, ristiintaulukointia jne. Valitsin Webropol- ohjelman siksi, että olin kuullut hyvää palautetta sen helppokäyttöisyydestä ja nopeudesta. Oh- jelma osoittautuikin todella hyödylliseksi ja helpoksi.

Vastausaikaa kyselyyn annoin tiedonantajille kaksi viikkoa. Vastausaika voidaan määritellä esi- testauksen perusteella (Vilkkä 2007, 65, 80–81.) Vastausaikaa tulee olla riittävästi, näin pyrin eh- käisemään katoa. Jos vastausaika on liian lyhyt, eivät kaikki ehdi kiireessä vastata. Toisaalta vas- tausajan ollessa liian pitkä, on vaarana kyselyn unohtuminen. Vastaanottajia oli yhteensä 300. Molemmista liitoista poimittiin siis 150 tiedonantajaa. Kyselyt toteutettiin eri aikaan, sillä liittojen aikataulut eivät sopineet yhteen niin, että kysely voitiin avata heille samaan aikaan. Koska Suu- hygienistiliitto itse piti huolen kyselyn lähettämisestä vastaanottajille, avasin kyselyn heille julkisen linkin kautta. Linkki liitettiin sähköpostiin saatekirjeen mukana. Myöhemmin suljettuani linkin Suu- hygienistiliitolta, avasin sen uudelleen STAL ry:lle. STAL ry:lle oli mahdollista avata henkilöko- htainen linkki, sillä sain itse lähettää kyselyn sähköpostilistalla oleville henkilöille. Näin ollen pystyin lähettämään uusintakyselyn vain STAL ry:n jäsenille, mutta en Suuhygienistiliiton jäsenille, koska minulla itselläni ei ollut listaa tiedonantajista. Uusintakyselyn avasin muutama päivää ennen linkin sulkemista ja se lisäsi vastaajamäärää noin kymmenellä. Lopulta vastaajia oli kummastakin liitos- ta yhteensä 102 ja vastausprosentiksi tuli 34 %.

5. Aineiston analysointi

Analyysissä saadaan selville vastaukset tutkimustehtäviin. Aineisto tarkistetaan huolellisesti mahdollisilta virheiltiltä tai puuttuvilta tiedoilta. Aineisto järjestetään ja tallennetaan analyysia var- ten. Aineisto analysoidaan tilastollisesti (Hirsjärvi 221-222.) Tutkimustulokset analysoitiin Webro- pol Analytics-ohjelmaa käyttäen. Ohjelman peruseräraportista nähtiin suoraan tutkimustulokset ja

jotka voi muuntaa prosenteiksi ja frekvensseiksi. Hyödynsin pääosin prosentuaalisia jakaumia, sillä ne olivat mielestäni selkeimpiä ymmärtää. Kuviot ja taulukot sain suoraan Webropol-ohjelmasta.

Webropol-ohjelmalla voi muokata aineistosta myös esimerkiksi ristiintaulukoita tai suodattaa vastauksia. Käytin ristiintaulukointiominaisuutta verratakseen eri taustatiedoilla esiintyvien vastauksia, esimerkiksi suuhygienistien ja hammashoitajien vastauksia tai eri-ikäisten vastauksia.

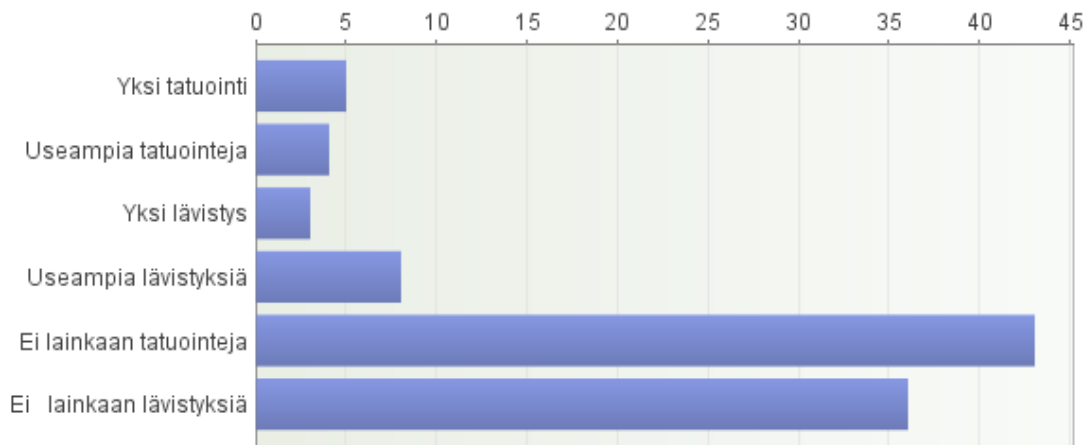
Kyselylomakkeessa on myös muutamia avoimia kysymyksiä, joihin vastaajat saivat vapaasti kirjoittaa vastauksen. Avoimien kysymysten analysoinnin apuna voidaan käyttää laadullisen tutkimusmenetelmän analyysimenetelmiä, joista perinteisin on sisällönanalyysi. Tutkimuksessani käytettiin aineistolähtöistä analyysia. Aineistolähtöisessä analyysissä pohjana toimii tutkimuksen tarkoitus sekä tutkimustehtävät (Sarajärvi & Tuomi 2009, 91, 95, 97).

Analysointi aloitettiin perehtymällä avoimiin vastauksiin. Seuraavaksi aineisto pelkistetään eli tiivistetään ja pilkotaan osiin. Näin saadaan esille tutkimustehtäviin perustuvat pääasiat (Sarajärvi & Tuomi 2009, 109.) Pelkistetyt ilmaukset ryhmitellään samankaltaisuuksien tai eroavaisuuksien mukaan ja yhdistetään ne luokaksi, jolle nimetään sitä kuvaava käsite (Sarajärvi & Tuomi 2009, 110). Luokittelun jälkeen aineisto voidaan kvantifioida eli lasketaan, montako kertaa sama asia esiintyy vastauksissa (Sarajärvi & Tuomi 2009, 120). Näin vastauksista saatiin nostettua esille asiat, jotka yleisimmin mainittiin, esimerkiksi syyt, miksi tatuointeja ei suotaisi hammashuoltohenkilökunnalle.

5 TUTKIMUSTULOKSET

1. Tiedonantajien taustatiedot

Tutkimukseen vastasi 67 työssäkäyvää suuhygienistiä, 34 hammashoitajaa ja yksi hammaslääkäri. Kaikista 102 vastaajasta kaksi oli miehiä. Ikäjakama oli 22-64-vuotiaat. Suurin osa ilmoitti, ettei heillä ole lainkaan tatuointeja. Yli puolet ilmoitti myös, ettei heillä ole lainkaan lävistyksiä. 14 % oli yksi tai useampi tatuointi ja 19 % oli yksi tai useampi lävistys.

KUVIO 1. Hammashuoltohenkilökunnan omat tatuoinnit ja lävistykset. (n=102)

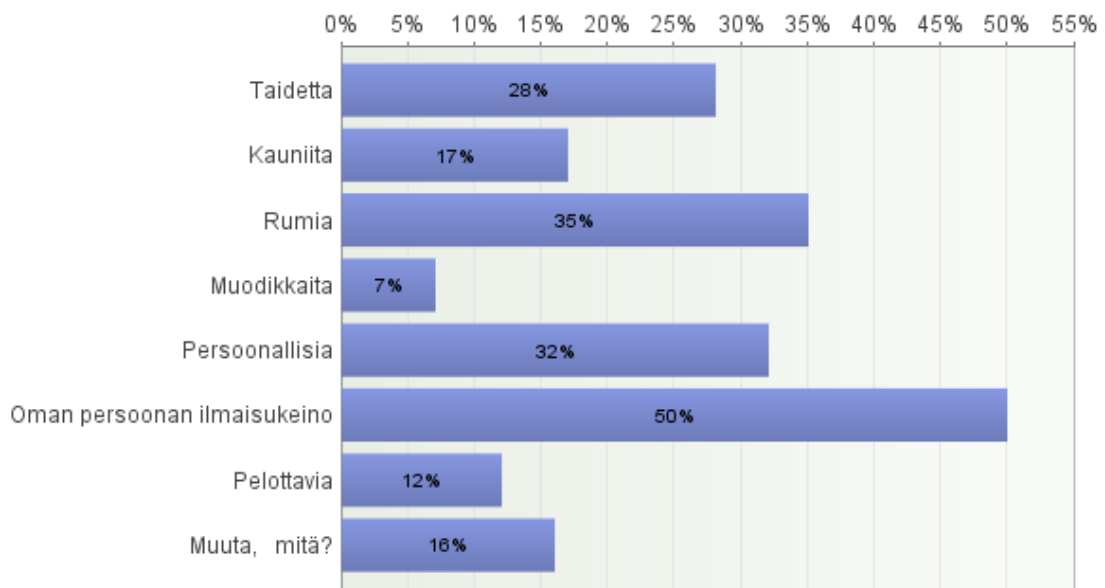
2. Hammashoitohenkilökunnan suhtautuminen näkyviin tatuointeihin ja lävistyksiin hammashoitotyössä

Suhtautumista kuvaavat asenteet tai ennakkoluulot. Asenne voidaan ilmaista myönteisenä tai kielteisenä suhtautumistapana johonkin sosiaalisesti merkittävään asiaan. Asenteet käsittävät myös ennakkoluulot. Asenteet on suppeampi käsitys kuin arvo. Yksittäiset asenteet ovat yleensä arvojen suuntaisia (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso ja Pyysiäinen 2008, 70.) Esimerkiksi terveys on arvo, jonka pohjalta saatetaan vastustaa tatuointeja.

Kysyttäessä tatuointien terveellisyyttä tutkimukseen osallistuneista 56 % oli täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä, että tatuoinneilla ei ole vaikutusta terveyteen. Vastaajista 25 % oli täysin

samaa mieltä tai melko samaa mieltä siitä, että tatuoinnit ovat kuitenkin epähygieenisiä. 45 % on täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä siitä, että tatuointimusteet ovat myrkyllisiä (n=99).

Kysyttäessä ajatuksia tatuointien ulkonäköön liittyen ilmeni, että puolet tutkimukseen osallistuneesta hammashuoltohenkilökunnasta on sitä mieltä, että tatuoinnit ovat oman persoonan ilmaisukeino. Tatuoinnit olivat 30% mielestä rumia ja 17% ilmoitti pitävänsä niitä kauniina. Taiteena tatuointeja piti 28% vastanneista (n=100).

KUVIO 2. Hammashoitohenkilökunnan suhtautuminen tatuointien ulkonäköön. (n=100)

Muita ajatuksia tatuoinneista heräsi 16 % vastaajista. Avoimeen kenttään sai kirjoittaa heränneitä ajatuksia, jos mikään vaihtoehto edellä ei tuntunut sopivalta.

"Alamaailman tyyliä, antaa vaikutelman epäluotettavuudesta." Vastaaja 43.

"vastenmielistä katseltavia, en pidä lainkaan." Vastaaja 45.

Tatuointeja kuvailtiin ihon pilaamiseksi, epäasiallisiksi, vastenmielisiksi, mauttomiksi, noloiksi ja turhanaikaisiksi. Esille tuotiin myös selvästi oma negatiivinen suhtautuminen tatuointeihin. Joukossa oli kuitenkin myös muutamia positiivisia kommentteja. Kaksi avoimista vastauksista suljettiin pois, sillä ne eivät vastanneet kysymykseen.

"ihmisen oma henk. koht. asia ottaako niitä. ei mitenkään negatiivinen asia." Vastaaja 10.

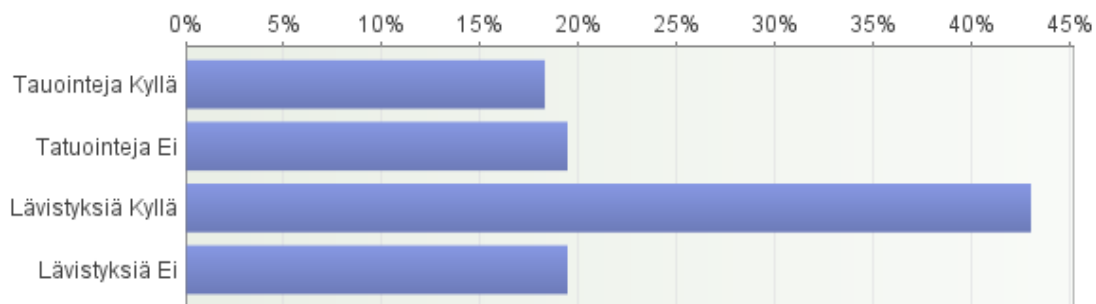
"muistoja." Vastaaja 39.

Vastaajista 81 % oli täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä väittämästä, että näkyvät lävistykset eivät sovi hoitotyöhön. (n=100). Lävistykset yleisesti haittaavat työskentelyä 62 % vastanneiden mielestä (n=99). Lävistykset eivät kuitenkaan ole vaarallisia hammashoitotyössä 30 % vastaajan mielestä (n=97). 79 % yhtyy väittämään, että lävistykset heikentävät ammattiuskottavuutta (n=99).

TAULUKKO 2. Hammashuoltohenkilökunnan suhtautuminen lävistyksiin.

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	n
Lävistykset eivät sovi hoitotyöhön	44%	37%	16%	3%	100
Lävistykset haittaavat työskentelyä	27%	35%	34%	4%	99
Lävistykset eivät haittaa työskentelyä	5%	34%	41%	20%	98
Lävistykset heikentävät ammattiuskottavuutta	37%	42%	19%	2%	99
Lävistykset eivät ole vaarallisia hoitotyössä	1%	29%	43%	27%	97

Lävistykset eivät ole kyselyyn vastanneiden mukaan suurelta osin kiellettyjä. 76 % ilmoittaa, että lävistykset eivät ole kiellettyjä heidän työympäristössään (n=95). Tatuointeja koskeva kysymys ei myöskään osoittanut, että tatuoinnit olisi kielletty työympäristössä. Vastanneet kuitenkin kokevat, että tatuointeja ja lävistyksiä paheksutaan jonkin verran työympäristössä.

KUVIO 3. Hammashoitohenkilökunnan kokemus siitä, paheksutaanko tatuointeja tai lävistyksiä työympäristössä. (n=93)

5.2.1 Näkyvien tatuointien ja lävistysten mahdolliset ongelmat hammashoitoalalla

Tulokset osoittivat, että hammashuoltohenkilökunta oli pääosin sitä mieltä, että tatuoinnit eivät sovi hammashoitotyöhön. Väittämästä 61 % on täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä (n=99). Kuitenkin vastaajista 58 % ilmoitti olevansa täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä siitä, että tatuoinnit eivät ole ongelma hammashoitotyössä (n=99).

Vastanneista 21 % on täysin eri mieltä tai melko eri mieltä siitä, että tatuoinnit ovat jokaisen henkilökohtainen asia (n=100). Positiivista huomiota tatuoinnit herättävät 18 % vastanneista (n=97).

TAULUKKO 1. Tatuoinnit hammashoitotyössä.

Väittämät	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä	n
Eivät sovi hoitotyöhön	28%	33%	29%	9%	99
Eivät ole ongelma hoitotyössä	19%	39%	24%	17%	99
Ovat jokaisen henkilökohtainen asia	49%	30%	17%	4%	100
Heikentävät ammattiuskottavuutta	19%	40%	29%	11%	99
Lisäävät ammattiuskottavuutta	1%	2%	42%	55%	98
Häiritsevät työskentelyä	2%	14%	37%	46%	99
Herättävät sinussa negatiivista huomiota	19%	24%	41%	16%	98
Herättävät sinussa positiivista huomiota	2%	16%	48%	34%	97

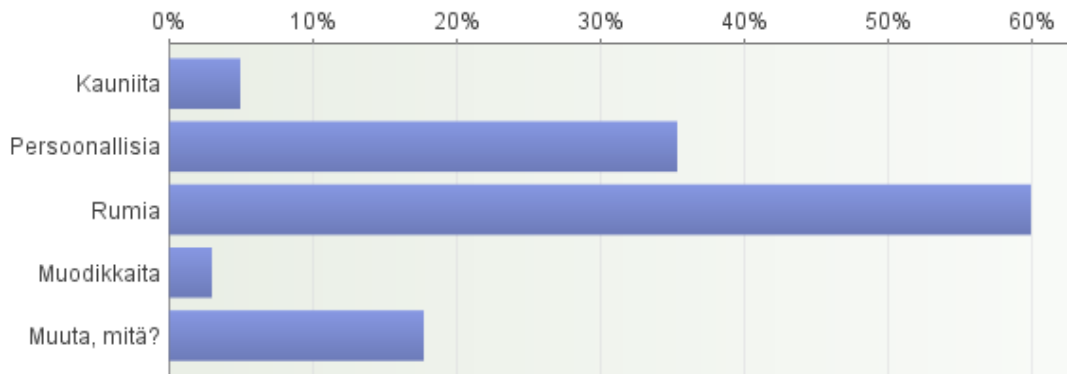
Lävistyksistä käsien lävistyksen koettiin epähygieenisimmiksi. Käsien lävistyksen koettiin myös tartuntavaarallisimmiksi hammashoitotyössä. Yli puolet on sitä mieltä, että ne haittaavat työskentelyä. Korvalävistyksen koettiin hygieenisimmiksi kaikista näkyvistä lävistyksistä. Vastanneista 39 %

oli täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä korvalävistysten epähygieenisyydestä (n=100). Tartuntavaarallisina korvalävistyksiä piti 30% (n=100), kun käsilävistyksiä 98 % piti tartuntavaarallisina (n=101).

Suun alueen lävistykset koettiin toiseksi eniten epähygieenisimmiksi. Täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä suun alueen lävistysten epähygieenisyydestä oli 84 % vastanneista (n=100). 58 % mielestä ne lisäävät tartuntavaaraa hammashoitotyössä (n=99). 52 % vastanneista ilmaisi niiden haittaavan työskentelyä (n=100). Silmien alueen lävistyksistä vastaajista 66 % oli täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä epähygieenisyydestä (n=99) ja tartuntavaarallisuudesta 63 % (n=100). Silmien alueen lävistykset haittasivat työskentelyä 51,5 % vastanneiden mielestä.

Lävistysten ulkonäköön liittyen vastanneet olivat pääosin sitä mieltä, että lävistykset ovat rumia. Persoonallisiksi lävistykset ilmoitti 35 % (n=102). Avoimeen kysymykseen vastanneita oli 18 % ja he kuvailivat lävistyksiä pääosin epämiellyttäväksi terveydenhuollon ammattilaisilla, turhiksi ja epäuskottaviksi. Korvalävistysten korostettiin olevan soveliaampia ja niitä pidettiin perinteikkäämpinä.

”normaalit korvikset kauniita, muut lävistykset rumia” Vastaaja 40.

KUVIO 4. Hammashuoltohenkilökunnan suhtautuminen näkyvien lävistysten ulkonäköön. (n=102)

3. Hammashuoltohenkilökunnan näkemyksiä tatuoinneista ja lävistyksistä

Tatuointien stigma ei vielä tänä päivänä ole kadonnut kokonaan Suomalaisesta kulttuurista. Tutkimukseen vastanneista jopa 61 % ilmoitti, ettei ottaisi töihin henkilöä, jolla on näkyviä tatuoin-

teja (n=97). Kysymyksessä ei pyydetty perustelemaan vastausta. Vastajat olivat kuitenkin perustelleet tätä kysymyksessä 16: ”Mitä mieltä yleensä olet tatuoinneista ja lävistyksistä?”.

Kysymykseen sai vastata avoimesti. Vastanneita oli 44. Tässä kysymyksessä vastanneet perustelivat syitä edellä olleeseen kysymykseen, joka liittyi tatuointien ja lävistysten vaikutuksesta työllistämiseen. Osa vastanneista piti tatuointeja rumina ja turhina, eivätkä he itse koskaan voisi harkita ottavansa tatuointeja tai lävistyksiä. Osa pohti tatuointien ja lävistysten terveyshaittoja, ovatko ne turvallisia tai hygieenisinä terveystalalla.

”Mielestäni ovat rumia ja turhia. Miksi tuhota tervettä ihoa.” Vastaaja 36.

Näkökantoja potilaiden kannalta nousi myös esille. Jotkut potilaat eivät välttämättä pitäisi kovin tatuoiduista tai lävistetyistä terveydenhuollon ammattilaisista.

”Lähinnä hammashoidon pelottavuus ja asenteet hammashoitoloita kohtaan jo tuovat pelkoa potilaalle. Kaikki, esimerkiksi vanhemmat potilaat, eivät välttämättä pitäisi täysin lävistetystä ja tatuoidusta hoitajasta(oli sitten hml, shg tai hh) vastaanotolla. Hammashoidossa ollaan muutenkin kovin väröttömiä, hajuttomia ja neutraaleja. Pienet lävistykset ja tatuoinnit eivät häiritse minua, mutta en ole töissä juurikaan törmännyt kollegoilla niihin.” Vastaaja 22.

Suurelta osin vastaajat olivat sitä mieltä, että tatuoinnit eivät haittaa, jos ne pystytään peittämään tarvittaessa vaatteilla. Lävistyksen sijaan tuomittiin melko jyrkästi, vaikka vastaajista löytyi myös heitä, jotka ajattelivat lävistysten olevan hyvin hoidettuina hyväksyttävä asia. Tatuointien puolestapuhujia nousi muutamia esiin. He korostivat sitä, että tatuoinnit ovat osa nykyistä kulttuuria, eivätkä ne vaikuta millään tavalla henkilön ammattipätevyyteen. Päinvastoin tatuoinnit ja lävistykset koettiin persoonaa esille tuoviksi ja kauniiksi.

”Ne ovat osa persoonaa ja tapa ilmaista itseään ja ehkäpä tyyliään. Erityisesti tatuoinnit lisäävät suosiotaan ja niitä löytyy yhä useammalta myös terveydenhoitoalalla. Tatuoinnit oikein ja hygieenisesti tehtynä voivat olla hienoja ja tuovat lisää persoonallisuutta muuten ehkä monotoniseen terveydenhoitoalalahenkilöstön ulkonäköön. Suuret, näkyvät, koko käden peittävät tai kasvoissa olevat tatuoinnit eivät puolestaan kuulu terveydenhuoltoon.” Vastaaja 2.

”Itse pidän kauniista lävistyksistä ja tatuoinneista. Monesti ihmisillä mielikuva tatuoidus-

ta/lävistetyistä ihmisestä on jotain narkkarin ja rokkarin väliltä, mutta kyllä nyt 2000-luvulla myös ne naiselliset ja itsestään huolta ulkonäöllisesti pitävät omistavat lävistyksiä ja tatuointeja. Molemmat noista ovat koristautumistapoja siinä missä korvakorut tai rannekellokin. Ja pienempi haitta tatuointi on potilasta ajatellen kuin vaikka hajuvedet tai hiuslakat.” Vastaaja 16.

”Minusta tatuoinnit eivät haittaa, mutta näkyvät tatuoinnit eivät kuitenkaan sovi hoitotyöhön, samoin kuin näkyvät lävistyksset kasvoilla, muttei korvissa. Tatuoinnit ja lävistyksset eivät kuitenkaan vaikuta ammattitaitoon. Esimerkiksi voisin ottaa töihin sellaisen ihmisen, jolla on tatuointeja, jos on vaan ammatillisesti pätevä.” Vastaaja 32.

”Jokaisen oma asia mitä kroppaansa laittaa. Nykyään tatuointeja ja lävistyksiä on niin monella, että se kuuluu jo kulttuuriin. Vanhemmat potilaat saattavat olla epäluuloisia kovin tatuoidun ja lävistetyt ihmisen hoivissa, silloin aiemmin ne oli vähän ”huonomman” sakin juttuja, mutta muuten ne mielestäni ovat jo ihan normi juttu nykypäivänä.” Vastaaja 59.

Jotkut vastaajista kirjoittivat myös kokemuksiaan työympäristöstä, missä tatuointeja tai lävistyksiä ei suvaita lainkaan.

”Potkuillakin on uhattu, jos menisin ottamaan näkyvämpää tatuointia.” Vastaaja 61.

Hammashoitohenkilökunnan perusteluja tatuointien ja lävistysten sopimattomuudesta hammashoitotyöhön

Tutkimukseen vastanneista 64 % ei soisi tatuointeja ja lävistyksiä hammashuoltohenkilökunnalle (n=99). Avoimessa kysymyksessä pyydettiin perusteluja vastaukselle, miksi ei soisi tatuointeja tai lävistyksiä hammashuoltohenkilökunnalle. Kielteisiä vastauksia oli 64 % (n=99). Yleisimpiä perusteluja kielteiselle vastaukselle olivat epäsiistin ja epäuskottavan vaikutelman luominen, ennakkosenteet, infektoriskit ja oma mieltymys. Joillekin muodostui tatuoinneista vanhanaikaisia ennakkokäsityksiä tatuoinneista ja lävistyksiä, kuten rikollisuus ja prostituutio.

”Näkyvät tatuoinnit/lävistyksset muualla kuin korvissa antavat epäsiistin ja huolimattoman vaikutelman. Infektoriskiä näissä tapauksissa pidän minimaalisena. Kyse on mielikuvasta.” Vastaaja 88.

”Käsihygieniasta ei saa lävistyksissäkään saa tinkiä eli ei koruja käsissä, korvissa ovat ok jos koru pieni ja huomiota herättämätön. Tatuoinnit ovat mielestäni jokaisen henk.koht asia, mutta näkyvät tatuoinnit eivät ainakaan lisää uskottavuutta.” Vastaaja 60.

Myöntäviä vastauksia oli 36 %. Myöntävän vastauksen antaneet edellyttivät kuitenkin pääosin hygienian noudattamista lävistyksiä ajatellen. Tatuointienkin toivottiin olevan vaatteiden alla, mutta näkyvätkään eivät haitanneet. Joukosta nousi myös erittäin positiivissävyyisiä kommentteja.

”Siistit, hyvin hoidetut lävistykset ovat ok. Tatuoinnit eivät haittaa. Ne tuovat ihmisen omaa persoonallisuutta esiin! Kyllä vaan tatuointeja enemmän hammashoitohenkilöstölle ! Ajatukset ovat muuttuneet enennvanhasta, ihminen ei ole merimies tai rikollinen jos on tatuointi, se on trendijuttu!!” Vastaaja 15.

Perusteluista nousi myös esille se, miten tatuointien ja lävistysten korostettiin olevan tätä päivää, eikä toisten tekemisiä saisi arvostella. Jokainen tekee mitä itse tahtoo.

”Tatuoinnit tai lävistykset ei vaikuta kenenkään ammattipätevyyteen” Vastaaja 30.

4. Näkyvistä tatuoinneista ja lävistyksistä johtuva erityiskohtelu työympäristössä

Vastanneista 50,5 % koki, että työpaikalla sallitaan tatuoinnit (n=93). Tatuoidulle tai lävistetylle henkilökunnalle osoitettu kysymys paljasti, että yksi henkilö 25:stä oli kokenut saaneensa erityiskohtelua työpaikallaan tatuointien tai lävistysten takia. Hän ilmoitti huomautuksesta, joka koski hänen korvakorujaan.

Kysyttäessä yleistä mielipidettä tatuoinneista ja lävistyksistä, kävi ilmi, että erästä vastaajaa oli uhattu potkuilla, jos suunnitteli tatuoinnin ottamista. Ilmeisesti vastaaja ei itse koe kyseistä kohtelua erityiskohteluna, vaikkakin se siltä vaikuttaa. Vastaaja 61 kirjoitti: *”Potkuillakin on uhattu, jos menisin ottamaan näkyvämpää tatuointia.”*

6 TUTKIMUSTULOSTEN TARKASTELU JA JOHTOPÄÄTÖKSET

1. Hammashoitohenkilökunnan suhtautuminen tatuointeihin ja lävistyksiin

Hammashoitohenkilökunta suhtautui tatuointeihin ja lävistyksiin ammattihenkilöillä pääosin negatiivisesti. 64 % vastanneista ei soisi tatuointeja ja lävistyksiä hammashuoltohenkilökunnalle (n=99). Suurista ja näkyvistä tatuoinneista ei pääsääntöisesti pidetty hammashoitotyössä. Kyseeseen vastanneet kokivat tatuointien enimmäkseen ulkonäön vuoksi olevan sopimattomia hammasalalle. Nämä nousivat esille avoimissa vastauksissa. Tatuointeja pidettiin epäasiallisina ja vastenmielisinä. 62 % on täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä väittämästä, että tatuoinnit eivät sovi hammashoitotyöhön. Puolestapuhujat eivät nähneet tatuoinneissa mitään negatiivista tai syitä olla kieltämättä niitä hammashuoltohenkilökunnalta.

Yleisesti ottaen tatuointeja ja lävistyksiä pidettiin epäasiallisina, osa vastaajista piti tatuointeja ja lävistyksiä normaalina asiana (n=82).

Lävistyksien pääosin ajateltiin olevan sopimattomia hammasalalle, syiksi tähän selvisivät hygienia-kysymykset ja ulkonäkö. 81 % vastanneista oli täysin samaa mieltä tai melko samaa mieltä väittämästä, että lävistykset eivät sovi hammashoitotyöhön (n=100). Korvakorujen ajateltiin olevan perinteiset ja neutraalit. Ne myös koettiin lävistyksistä hygieenisimmiksi. 46,5 % kyselyyn vastanneista oli sitä mieltä, että hyvin hoidettuina korvalävistyksen eivät olisi hygieniaongelma hammashoitotyössä. Epähygieenisimmiksi koettiin käsissä olevat lävistykset.

Lävistysten yleisesti ottaen ajateltiin olevan ongelma hoitotyössä. Perustelut löytyivät hygienia-asioista. Lävistysten ulkonäkö ei miellyttänyt useimpia vastaajista, mikä vaikuttaa myös vastaajien kielteiseen suhtautumiseen. Samoja perusteluja käytettiin näkyvien tatuointien suhteen. Tatuointien ulkonäkö vaikutti kielteiseen suhtautumiseen. Tatuointien ei kuitenkaan koettu olevan hygieniaongelma.

Tatuointien ja lävistysten historian vuoksi odotin, että suhtautuminen olisi enimmäkseen negatiivista. Hammashoitohenkilökunta ei arvostanut isoja ja näkyviä tatuointeja kovinkaan paljon alalla. Sen sijaan pienemmät tatuoinnit olivat vastaajien mielestä hyväksyttäviä. Lävistyksen miellettiin epähygieenisiksi hammasalalla.

Tulokset eivät kovinkaan paljon yllättäneet minua. Odotin kuitenkin suhtautumisen olevan enemmän myönteistä, kuin kielteistä, sillä tatuoinnit ovat nykypäivänä mielestäni jo melko normaali ilmiö. Odotin enemmän hyväksyntää vastaajilta, mutta en kuitenkaan yllättynyt tuloksista. Lävistyksen nähdään hygieniaongelmana hammashoitotyössä. Mitkään tutkimukset eivät ole vielä osoittaneet, että lävistyksen olisivat hygieniaongelma hoitoympäristössä. Yllätyin myös siitä, että osa vastaajista oli sitä mieltä, että tatuoinnit eivät ole henkilökohtainen asia. Tämä herättää mielessäni kysymyksiä.

Tutkimustuloksista tuli esille iän vaikutus vastauksiin. Yli 50-vuotiaat suhtautuivat tatuointeihin ja lävistykseen negatiivisemmin kuin alle 50-vuotiaat vastaajat. Alle 50-vuotiaat suhtautuivat avoimemmin tatuointeihin ja lävistykseen. Heillä oli myös itsellään useammin tatuointi ja lävistys, mikä myös saattoi vaikuttaa myönteisempään suhtautumiseen. Pääosin 20-30-vuotiailla vastaajilla näkemykset tatuoinneista ja lävistyksistä olivat positiivisia. Suuhygienistien ja hammashoitajien suhtautumisessa ei ilmennyt merkittäviä eroavaisuuksia. Sukupuolten välisiä eroja ei vertailtu, sillä miespuolisia vastaajia oli vain kaksi koko vastaajamäärästä.

6.1.1 Hammashoitohenkilökunnan näkemyksiä tatuoinneista ja lävistyksistä

Ennakkoluulot määritellään psykologiassa joihinkin ihmisryhmiin kohdistuviksi kielteisiksi asenteiksi ja ne muodostuvat luokittelun kautta. Ihmisiä luokitellaan esim. kansallisuuden, tyylin, ulkonäön, rodun, uskonnon tai sukupuolen mukaan. Samaan ryhmään kuuluvilla oletetaan olevan samankaltaisia piirteitä. (Ahokas, Ferchen, Hankonen, Lautso ja Pyysiäinen 2008, 86-89.)

Historian vuoksi tatuoinneilla ja lävistyksillä on vaikutusta ennakkoluulojen syntyyn. Tatuointien stigma ei ole vielä hävinnyt kokonaan, mikä osaksi vaikuttaa negatiivisten ennakkoluulojen syntymiseen ihmisten keskuudessa. Tatuoinnit ja lävistyksen herättivät osassa vastaajista negatiivisävyisiä mielikuvia siitä, millaisia tatuoidut tai lävistetyt ihmiset saattavat olla. Vankilatatuoinnit ovat tänäkin päivänä eräänlainen perinne, siksi osalle tuli mielikuva ”linnankundista”. Tatuoinnit herättivät muutenkin epämiellyttäviä mielikuvia. Tatuoitujen ajateltiin olevan epäluotettavia ja rikkollisia. Niitä kuvailtiin myös usein sanoin: epäasiallinen ja likainen. Toisaalta makuasiat ovat myös kiistelemättömiä, kaikki eivät pidä tatuoinneista, vaikutti siihen historia tai ei.

Ne kyselyyn vastanneet, joilla oli itsellään tatuointi tai lävistys, pyydettiin vastaamaan kysymykseen, ovatko he kokeneet saaneensa erityiskohtelua työympäristössään. Vain yksi 25:stä kysy-

mykseen vastaajasta kertoi saaneensa erityiskohtelua työpaikalla. Muuten avoimissa kysymyksissä selvisi, etteivät tatuoidut olleet koskaan kokeneet tullessa kohdelluksi erilailla kuin ne, joilla ei ollut tatuointeja. Tästä voinee siis päätellä, että vaikka tatuointeja ja lävistyksiä useimmiten paheksutaan työympäristöissä, ne eivät silti vaikuta työntekijöiden kohteluun. Työympäristöissä ei ollut kohdattu syrjintää tai muuta erityiskohtelua.

7 POHDINTA

1. Tutkimusprosessin eteneminen

Opinnäytetyöprosessi on vaatinut paljon pitkäjänteisyyttä ja huolellisuutta. Opinnäytetyön aiheesta idean sain syksyllä 2010. Aloitin aiheesta valmistavan seminaarin tekemisen, jonka esitin lopulta keväällä 2011. Syksyllä aloitin Tutkimussuunnitelman tekemisen, jonka työstäminen viivästy erinäisten osasyiden takia. Kilpaurheilu ja työt vievät paljon opiskelijan aikaa, mikä jarrutti omalta osaltani opinnäytetyön etenemistä. Syksyn 2012 alussa sain Tutkimussuunnitelman valmiiksi. Syksyllä sain yhteistyökumppaneiksi Suomen Suuhygienistiliiton ja STAL ry:n. Yritin solmia yhteistyösopimusta myös Suomen Hammaslääkäriliiton kanssa, mutta aikataulun kiireellisyyden vuoksi en jäänyt odottamaan vastausta liitolta. Keräsin aineiston syksyllä 2012 ja analysoin tulokset ennen joulua.

Jotta kysely voitiin suorittaa molemmille liitoille, tarvitsin yhteistyösopimuksen (liite 1 ja liite 2). SATL ry:n yhteistyösopimuksen allekirjoitimme yhdessä Annmarie Kuurron kanssa ja Suomen Suuhygienistiliiton puolesta sopimuksen allekirjoitti Satu Mäkinen. Yhteistyösopimuksista kävi ilmi tutkimussuunnitelman pääkohdat ja tutkimuksen suorittamisen menetelmät. STAL ry lähetti minulle sähköpostiosoitteet, joihin sain kyselyn lähettää. Suuhygienistiliitto hoiti lähetyksen puolestani.

Kokonaisuudessaan molempien liittojen kyselyn vastausprosentti oli 34 %. Vastajamäärä oli kuitenkin 102 henkilöä, mikä on mielestäni hyvä tulos. Tuloksia ei ehkä kuitenkaan voida yleistää koko perusjoukkoon, eikä tutkimus siksi mielestäni ole täysin onnistunut. Vastanneiden tavoittamisessa oli myös hiukan ongelmia, sillä sähköpostiyhteydessä olleiden ongelmien vuoksi kyselyn lähetys siirtyi usealla viikolla. Liittojen aikataulut eivät myöskään sopineet yhteen kyselyn suorittamisvaiheessa. Jouduin siis avaamaan ja sulkemaan kyselyn molemmille liitoille eri aikaan. Toisen liiton vastausprosentti jäi alhaisemmaksi, koska en voinut lähettää uusintakyselyä molemmille.

Kyselyn suorittamisessa käytin Webropol-ohjelmaa. Ohjelma oli mielestäni helppo käyttää, enkä paljoa tarvinnut siinä opastusta. Analysoidessani tuloksia huomasin, mitä olisin voinut kysyä erilailla ja mitä olisin lisäksi voinut kysyä tai muuten muokata mittaria. Jotkut kysymykset, kuten sukupuolen ky-

symyksen olisi voinut loppujen lopuksi jättää kokonaan pois, sillä sukupuolella ei ole tutkimustulosten kannalta merkitystä.

2. Tutkimuksen luotettavuus- eettisyys- ja turvallisuusnäkökohdat

Tutkimuksen reliabiliteetti ja validiteetti muodostavat tutkimuksen kokonaisluotettavuuden. (Uusitalo. 1991, 86) Mittarin validiteetilla tarkoitetaan sen pätevyyttä eli sen hyvyttä mitata juuri sitä, mitä sen on tarkoitus mitata - tarpeeksi kattavasti ja tehokkaasti. Yksittäisen mittarin hyvä validiteetti onkin välttämätöntä tutkimuksen kokonaisvaliditeetin kannalta. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2008.) Jotta oikean asian mittaaminen onnistuisi, tulee tutkimuksella olla täsmälliset tavoitteet (Heikkilä 2004, 29). Pyrin muodostamaan kyselylomakkeeni tutkimustehtävien suuntaisesti, jotta mittari olisi validi. Tavoite oli tehdä kyselylomakkeesta johdonmukainen ja selkeä.

Reliabiliteetti-sana voidaan suomentaa sanoilla luotettavuus, käyttövarmuus ja toimintavarmuus. Kvantitatiivisen tutkimuksen kielessä sillä tarkoitetaan mittarin johdonmukaisuutta; sitä, että se mittaa aina, kokonaisuudessaan samaa asiaa. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2008.) Jos tutkimuksen otos on pieni, se voi johtaa tulosten sattumanvaraisuuteen. Tällöin tuloksen tarkkuus ei ole kovin luotettava. (Heikkilä 2004, 30). Tutkimuksessani otoskoko oli varsin pieni. Kato oli suuri vastausviikkojen aikana, enkä aikataulun kiireellisyyden vuoksi voinut pidentää vastausaikaa. Tämä vaikutti tutkimuksen reliabiliteettiin. Jos mittari on täysin reliaabeli, siihen eivät vaikuta satunnaisvirheet eivätkä olosuhteet. (Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 2008.) Tutkimus voidaan siis suorittaa missä ja milloin tahansa samanlaisin tuloksin. (Heikkilä 2004, 30.) Kyselylomakkeessa käytetyt käsitteet mietittiin siten, että kaikki ymmärsivät ne samoin. Kyselylomake esiteltiin muutamalla henkilöllä ennen oikean aineiston keräämistä. Pyrin olemaan erittäin huolellinen ja tarkka aineistoa analysoidessa. Tuloksia tarkastelin objektiivisesti.

Tutkijan on mietittävä, onko tutkimusstrategia valittu niin, ettei se ole ristiriidassa tutkittavan ilmiön kanssa. Eihän mikään siinä loukkaa tutkittavan intimitteettiä tai anonymiteettiä tai hänen juridisia oikeuksiaan. Tutkimus ei saa puuttua kiusallisella tavalla tutkittavan jokapäiväisiin asioihin. (Ammatillisen tutkimuksen eettiset pelisäännöt, 2007.) Tein kyselylomakkeesta sellaisen, jota voi esikatsella ennen vastauksien antamista. Näin vastaajat voivat päättää, vastaavatko kyselyyn vai eivät. Kyselyn voi myös keskeyttää missä vaiheessa tahansa, ja vastauksia voi muuttaa saman istunnon aikana. Tulosten analysoinnissa pyrin anonymiteetin säilymiseen. Ketään ei voi tunnistaa

vastauksien perusteella. En esimerkiksi maininnut vastaajien iästä erikseen, mikä lisäsi tutkimuksen eettisyyttä.

Tutkimuksen eettisen uskottavuuden on oltava kunnossa. Kaikin tavoin on pyrittävä huolehtimaan tutkimuksen luotettavuudesta ja pyrittävä karsimaan kaikki huolimattomuudesta, vääristä tulkinnoista, heikoista mittaustuloksista jne. johtuvat virheet ja heikkoudet, mutta ennen kaikkea karteetaan vilpillistä tutkimusta. Vilppiä on esimerkiksi tulosten sepittäminen, väärentäminen ja plagiointi eli kopiointi. Kyse on silloin tahallisista teoista vilpillisen hyödyn toivossa. (Ammatillisen tutkimuksen eettiset pelisäännöt, 2007.) Pyrin ajattelemaan objektiivisesti koko tutkimuksen ajan. Tutkimustuloksia analysoitaessa vältin käyttämästä sanoja (esimerkiksi ”jopa” tai ”vain”), jotka voivat vaikuttaa tulosten esittämiseen. Tulokset pyrin esittämään faktoina, joihin tutkija ei voisi vaikuttaa omilla mielipiteillään. Koen tämän lisäävää tutkimuksen eettistä hyväksyttävyyttä. Tutkimuksen tuloksia analysoitaessa vaikeinta oli ajatella tuloksia objektiivisesti. Tatuointien ja lävistysten puolestapuhujana oli vaikeaa lukea negatiivisia vastauksia ja olla ajattelematta niitä enempää. Tunteiden kirjo aineistoa analysoitaessa oli laaja ja pyrin kaikin keinoin välttämään niiden vaikuttamista analysointivaiheessa.

3. Omat oppimiskokemukset

Tutkimuksen tekeminen koko prosessina oli todella vaikea, mutta kuitenkin erittäin opettava. Uskon tästä olevan itselleni hyötyä tulevaisuudessa paljonkin. Olen kehittynyt prosessin aikana tutkijana, tiedonhakijana ja suuhygienistinä. Olen perehtynyt syvästi aihealueeseen ja oppinut uusia asioita tatuoinneista ja lävistyksistä, historiasta jne. Olen kehittynyt tutkijana erittäin paljon. Koen paremmin osaavani nyt jatkossa tehdä kvantitatiivisia tutkimuksia, sekä tarkastella muiden tekemiä tutkimuksia kriittisesti. Tutkimuksen tekeminen osoittautui mielenkiintoiseksi prosessiksi, vaikka se alussa tuntui mahdottomalta tehtävältä.

Tutkimusta tehdessäni ymmärsin, kuinka pitkälinen prosessi on myös muuttaa ihmisten vankkoja ja juurtuneita käsityksiä ja asenteita tiettyjä asioita kohtaan. Tatuointeja ja lävistyksiä on aina pidetty jossain määrin arveluttavina, mikä on todettavissa myös tänä päivänä. Olin kuitenkin iloinen siitä, että niin monet suhtautuivat positiivisesti ilmiöön. Tämä tarkoittanee sitä, että tatuointien ja lävistysten stigma haihtuu hiljalleen, hitain askelin. Toisaalta aina tulee olemaan erilaisia mielipiteitä ja asenteita, sillä ihmiset ovat erilaisia, eivätkä kaikki voi pitää samoista asioista. Stigma

saattaa hävitä, mutta makuasiat pysyvät. Ehkä tatuointeihin ja lävistyksiin suhtautuminen ammattihenkilöillä alkaisi kuitenkin tulevaisuudessa näyttää valoisammalta.

Aihetta olisi mielenkiintoista tutkia taas viiden tai kymmenen vuoden päästä. Tatuoinnit ovat ikuisia, eivätkä ne tuskin koskaan tule katoamaan ihmisten kulttuureista. Tuloksia voisi verrata tämän tutkimuksen tuloksiin, ja katsoa onko muutoksia suhtautumisessa havaittavissa. Aihetta tutkimalla saataisiin tärkeää tietoa selville niin tatuoinneista kuin lävistyksistä. Positiiviset tulokset saattaisivat myös vaikuttaa ihmisten suhtautumiseen myönteisesti.

LÄHTEET

Ahokas, M., Ferchen, M., Hankonen, N., Lautso, A. ja Pyysiäinen, J. 2008. Sosiaalipsykologia. Helsinki: Wsoy.

Alapulli J., Tjäderhane, L., Hiiri, A. ja Richardson, R. 2011. Suomen Hammaslääkärilehti 15/2011. Hakupäivä 5.3.2013.

<http://www.digipaper.fi/hammaslaakarilehti/86368/index.php?pgnumb=30>

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. 2009. Usein kysyttyä elintarvikehuoneistoista. Hakupäivä 12.3.2013:

http://www.evira.fi/portal/fi/elintarvikkeet/valmistus_ja_myynti/elintarvikehuoneistot/_usein_kysytty_a/

Hirsjärvi, S., Remes, P. & Sajavaara, P. 2010. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Tammi.

Juntunen, J. 2004. Tatuoitu. Porvoo: WS Bookwell.

Kankkunen, P. & Vehviläinen-Julkunen, K. 2009. Tutkimus hoitotieteessä. Helsinki: WSOYpro Oy.

Lapin sairaanhoitopiiri. Infektio-sairaalahygieniayksikkö. 23.11.2009. Hygienia ja infektioiden torjunta suun terveydenhuollossa.

Pönkä, A. 22.1.2004. Lävistyskorujen nikkelpitoisuudet – analyysituloksia ja kirjallisuuskatsaus lävistysten terveyshaittoihin. Hakupäivä 12.3.2013:

http://www.hel.fi/wps/wcm/connect/372eca004a171f689daffd3d8d1d4668/julkaisu12_03.pdf?MOD=AJPERES&CACHEID=372eca004a171f689daffd3d8d1d4668

Ruotsalainen, J. 2010. Ihon näkyvät merkitsijät. Hakupäivä 23.4.2011. http://www.craftmuseum.fi/esitteet/jari_ruotsalainen.pdf

Sarajärvi, A. & Tuomi, J. 2009. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. 5. uudistettu painos. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

Seppänen, M. 2009. Tatuoinnin historiaa. Tatuointien yleistyminen. Hakupäivä 23.4.2011.
<http://www.tatuointi.biz/tatuointi-ja-sen-historia.html>

Storbacka, T. 2011. Tatuointitaiteilija. Helsinki. Keskustelu 14.9.2011.

(Ei kirjoittajaa). 2009. Tatuointien historia. Osa 5 – Maya-intiaanien tatuoinnit. Tatuointi. 2009 (1). 48.

Telaranta, S. 8.1.2012. Vaatteet on mun aatteet. Hakupäivä 5.3.2013.
<http://tamk-johtaminen.blogspot.fi/2012/01/vaatteet-on-mun-aahteet.html>
(Ei kirjoittajaa) Tilastokeskus. 2011. Hakupäivä 12.2.2012.
<http://www.stat.fi/tup/verkkokoulu/data/tt/01/04/index.html>

Toimitus / Kuningaskuluttaja (TV1 22.1.2004) Tatuointien suosio kasvaa - mutta voiko tatuoinnin poistaa?
Kirjoittanut kk_toimitus To, 22/01/2004 - 15:00 Hyvinvointi ja kauneudenhoito

Vartiainen, S. 2012. Taloussanomien. Näin töissä saa pukeutua. Hakupäivä 12.3.2013:
<http://www.taloussanomien.fi/tyo-ja-koulutus/2012/07/09/nain-toissa-saa-pukeutua-junttityyli-kay-shortsit-eivat/201232569/139>

Vehkalahti, K. 2008. Kyselytutkimuksen mittarit ja menetelmät. Vammala: Vammalan Kirjapaino Oy.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Määrällisen tutkimuksen perusteet. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.

(Ei kirjoittajaa) Virtuaaliammattikorkeakoulu. 2007. Hakupäivä 13.3.2012.
<http://www.amk.fi/opintojaksot/0709019/1193463890749/1193464169229/1194413488476/1194413568842.html>

Yhteiskuntatieteellinen tietokirjoitus. 2008. FSD KvantiMOTV. Mittaaminen: Mittarin luotettavuus. Hakupäivä 6.11.2011.

<http://www.fsd.uta.fi/menetelmaopetus/mittaaminen/luotettavuus.html>

Yle Areena. 2011. Tatuointien suosio kasvaa Suomessa ja maailmalla. Hakupäivä 12.2.2012

<http://areena.yle.fi/video/1301080172472>

(Ei kirjoittajaa). 2008. Tattoo Sourcebook. London: HarperCollinsPublishers.

LIITTEET

Liite 1: Yhteistyösopimus Suomen Suuhygienistiliitto

Liite 2: Yhteistyösopimus STAL ry

Liite 3: Saatekirje

Liite 4: Kyselylomake

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS

I Toimijat		
Tekijä (Opiskelija)	Etunimi Lumi	Sukunimi Kortelainen
	Osoite Yliopistokatu 38 A 206, 90570 OULU	Sähköpostiosoite o9kolu00@students.oamk.fi
	Puhelinnumero 0407652220	Koulutusohjelma Suun terveydenhuollon koulutusohjelma
	Toimeksi- antaja	
Organisaation nimi Suomen Suuhygienistiiliitto SSSL Ry		
Työn ohjaaja/yhteyshenkilö Satu Mäkinen		Osoite Maistraatinportti 4 A (6. krs) 00240 Helsinki
Puhelin +358 500 895 924		Sähköposti satu.makinen@suuhygienistiiliitto.fi
Oulun seudun ammatti- korkeakoulu	Yksikön nimi Sosiaali- ja terveysalan yksikkö	
	Ohjaava opettaja Helena Heikka	Osoite Kiviharjunlenkki 1B, 90220 OULU
	Puhelin	Sähköposti helena.heikka@oamk.fi
Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu	Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on Tekijällä. Ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen. Toimeksiantaja sitoutuu antamaan Tekijän käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat julkiset tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Jos opinnäytetyön tekeminen edellyttää salassa pidettävien tietojen tarkastelemista, laaditaan siitä tarvittaessa erillinen salassapitosopimus.	
Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus	Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö raportoidaan ammattikorkeakoulujen verkkokirjasto Theseukseen (http://www.theseus.fi) tai Oulun seudun ammattikorkeakoulun Intraan. Opinnäytetyötoimijat päättävät raportointitavan opinnäytetyön valmistuttua. Tekijä, Toimeksiantaja ja Ohjaava opettaja sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen ilmaisemia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.	
II Suunnitelma		
Opinnäytetyö	Aihe/työnimi Hammashuoltohenkilökunnan näkyvät tatuoinnit ja lävistykset Kehittämisen-/tutkimustehtävän tavoite ja tulos Tutkimuksen tavoitteena on selvittää hammashuoltohenkilökunnan suhtautumista heillä oleviin näkyviin tatuointeihin ja lävistyksiin. Keskeiset menetelmät Määrällinen tutkimus. Aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella.	

	Toimeksiantaja maksaa opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle työn tekemisestä	☐ Kyllä ☒ Ei
	Opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja	☐ Kyllä ☒ Ei
	Toimeksiantaja hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan	☐ Kyllä ☒ Ei
	Tarkempi selvitys opinnäytetyösuunnitelmassa _____, 20__	
Allekirjoitus	Hyväksyn opinnäytetyön toteutuksen ja ohjauksen Toimijat ja Suunnitelma –kohdissa esitetyllä tavalla.	
	Päivämäärä <u>27.9.</u> 20 <u>12</u>	Ohjaavan opettajan allekirjoitus <i>Selma Heikkinen</i>
III Sopimusehdot		
Oikeudet tuloisiin ja muihin opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin	Valitaan A, B, C tai D.	
	A ☒ Käyttöoikeuden luovutus (ei muunteluoikeutta) Tekijänoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluu opinnäytetyön Tekijälle (Opiskelijalle). Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnäytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnäytetyöstä tehtyjä kappaleita. Toimeksiantajalla ei ole oikeutta muuttaa opinnäytetyötä ilman Tekijän lupaa. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti. Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____, 20__ saakka. Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.	
	B ☐ Käyttöoikeuden luovutus (sisältää muunteluoikeuden) Tekijänoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluu opinnäytetyön Tekijälle (Opiskelijalle). Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnäytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnäytetyöstä lehtyjä kappaleita sekä tehdä siihen levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti. Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____, 20__ saakka. Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.	
	C ☐ Taloudelliset tekijänoikeudet luovutetaan kokonaan toimeksiantajalle Tekijä (Opiskelijalla) luovuttaa Toimeksiantajalle kaikki opinnäytetyöhön ja sen tuloksiin liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet. Toimeksiantajalla on oikeus luovuttaa tämän sopimuksen mukaiset oikeudet edelleen kolmannelle osapuolelle Tekijää kuulematta ja tehdä levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset. Oikeus siirtoon sisältyy, mutta ei rajoitu, kaikki oikeudet muuntaa, välittää, esittää julkisesti ja levittää tallennetta, siirtää se toiselle medialle ja valmistaa kopioita (myös otteita) esittämistä, myyntiä, vuokraamista tai muuta levittämistä varten hyödyntämällä sähköistä, analogista- tai digitaaliteknologiaa, cd- ja dvd-formaatteja, multimediaa, printtimediaa, tietoverkkoja ja videovuokrausjärjestelmiä ja muita vastaavia teknologisia ratkaisuja jakelutavasta riippumatta. Tekijä vakuuttaa, että hänellä on oikeus luovuttaa kaikki edellä mainitut oikeudet, ja että kyseiset oikeudet eivät Tekijän parhaan tiedon mukaan loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia. Toimeksiantaja luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.	
D ☐ Tekijänoikeuksista sovitaan erikseen Tekijä ja Toimeksiantaja ovat sopineet opinnäytetyön ja sen tulosten tekijänoikeuksista luovuttamisesta seuraavaa:		

Korvaukset	Valitaan E, F tai G.	
	E ☐ Korvauksena tehdystä työstä ja/tai tekijänoikeuksien luovuttamisesta Toimeksiantaja maksaa Tekijälle _____ € korvauksen _____,20 _____ mennessä.	
	F ☐ Korvauksesta on sovittu erikseen.	
	G ☒ Tekijälle ei makseta korvauksia tehdystä työstä eikä tekijänoikeuksien luovuttamisesta.	
	Työsuhde Mahdollisesta työsuhteesta Toimeksiantaja ja Tekijä sopivat erikseen. Opinnäytetyötä tekevät opiskelijat ovat Oulun seudun koulutuskuntayhtymän/Oulun seudun ammattikorkeakoulun tapaturmavakuutuspiirissä, mikäli heillä ei ole työsuhdetta opinnäytetyön Toimeksiantajaan.	
Opinnäytetyön kustannukset	Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat Toimeksiantaja ja Tekijä keskenään. Ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.	
Allekirjoitukset	Olemme sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta tässä sopimuksessa sovitulla tavalla. Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika on	
	<u>30.12.</u> 20 <u>12.</u>	Tekijän (Opiskelijan) allekirjoitus.
	<u>27.9.</u> 20 <u>12.</u>	<i>[Signature]</i>
	<u>12.10.</u> 20 <u>12.</u>	Toimeksiantajan allekirjoitus <i>[Signature]</i>

OPINNÄYTETYÖN YHTEISTYÖSOPIMUS

I Toimijat		
Tekijä (Opiskelija)	Etunimi Lumi	Sukunimi Kortelainen
	Osoite Yliopistokatu 38 A 206, 90570 OULU	Sähköpostiosoite o9kolu00@students.oamk.fi
	Puhelinnumero 0407652220	Koulutusohjelma Suun terveydenhuollon koulutusohjelma
Toimeksi- antaja	Organisaation nimi Suun Terveydenhoidon Ammattiliitto STAL Ry	
	Työn ohjaaja/yhteyshenkilö Annmarie Kuurto	Osoite PL 90, 00060 Tehy
	Puhelin (09) 5422 7531, 040 5633 175	Sähköposti annmarie.kuurto@stal.fi
Oulun seudun ammatti- korkeakoulu	Yksikön nimi Sosiaali- ja terveysalan yksikkö	
	Ohjaava opettaja Helena Heikka	Osoite Kiviharjunlenkki 1B, 90220 OULU
	Puhelin	Sähköposti helena.heikka@oamk.fi
Opinnäytetyön ohjaus ja vastuu	Vastuu opinnäytetyön tekemisestä ja tuloksista on Tekijällä. Ammattikorkeakoulun vastuu rajoittuu opinnäytetyön tavanomaiseen ohjaukseen.	
	Toimeksiantaja sitoutuu antamaan Tekijän käyttöön kaikki opinnäytetyön tekemisessä tarvittavat julkiset tiedot ja aineistot sekä ohjaamaan opinnäytetyötä toimeksiantajaorganisaation näkökulmasta. Jos opinnäytetyön tekeminen edellyttää salassa pidettävien tietojen tarkastelamista, laaditaan siitä tarvittaessa erillinen salassapitosopimus.	
Tulosten julkistaminen ja luottamuksellisuus	Opinnäytetyö on kokonaisuudessaan julkinen. Mikäli opinnäytetyö sisältää liikesalaisuuksia tai muita julkisuuslaissa salassa pidettäväksi määrättyjä tietoja, on opinnäytetyön raportti laadittava niin, että tietojen luottamuksellisuus säilyy. Tarvittaessa salassa pidettävät tiedot on jätettävä työn tausta-aineistoon. Opinnäytetyö raportoidaan ammattikorkeakoulujen verkkokirjasto Theseukseen (http://www.theseus.fi) tai Oulun seudun ammattikorkeakoulun Intraan. Opinnäytetyötoimijat päättävät raportointitavan opinnäytetyön valmistuttua.	
	Tekijä, Toimeksiantaja ja Ohjaava opettaja sitoutuvat pitämään salassa kaikki opinnäytetyön tekemisessä ja sitä edeltävissä tai sen jälkeisissä neuvotteluissa esiin tulevat luottamukselliset tiedot ja asiakirjat sekä pidättäytymään käyttämästä hyväkseen toisen osapuolen lmsaisia luottamuksellisia tietoja ilman erillistä lupaa.	
II Suunnitelma		
Opinnäytetyö	Aihe/työnimi Hammashuoltohenkilökunnan näkyvät tatuoinnit ja lävistykset	
	Kehittämis-/tutkimustehtävän tavoite ja tulos Tutkimuksen tavoitteena on selvittää hammashuoltohenkilökunnan suhtautumista heillä oleviin näkyviin tatuointeihin ja lävistyksiin.	
	Keskeiset menetelmät Määrällinen tutkimus. Aineisto kerätään sähköisellä kyselylomakkeella.	

	Toimeksiantaja maksaa opiskelijalle tai ammattikorkeakoululle työn tekemisestä	☐ Kyllä ☒ Ei
	Opinnäytetyölle on nimetty ohjaajaksi työelämän edustaja	☐ Kyllä ☒ Ei
	Toimeksiantaja hyödyntää opinnäytetyön tuloksia toiminnassaan	☐ Kyllä ☐ Ei
	Tarkempi selvitys opinnäytetyösuunnitelmassa _____, 20__	
Allekirjoitus	Hyväksyn opinnäytetyön toteutuksen ja ohjauksen Toimijat ja Suunnitelma -kohdissa esitetyllä tavalla.	
	Päivämäärä <u>27.9</u> , 20 <u>12</u>	Ohjaavan opettajan allekirjoitus <u>Helena Aho</u>
III Sopimusehdot		
Oikeudet tuloksiin ja muuhun opinnäytetyöhön liittyvään aineistoon, laitteisiin ja sovelluksiin	Valitaan A, B, C tai D.	
	A ☒ Käyttöoikeuden luovutus (ei muunteluoikeutta) Tekijänoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluu opinnäytetyön Tekijälle (Opiskelijalle).	
	Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnäytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnäytetyöstä tehtyjä kappaleita. Toimeksiantajalla ei ole oikeutta muuttaa opinnäytetyötä ilman Tekijän lupaa. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti.	
	Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____, 20__ saakka.	
	Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.	
	B ☐ Käyttöoikeuden luovutus (sisältää muunteluoikeuden) Tekijänoikeus opinnäytetyön tuloksiin kuuluu opinnäytetyön Tekijälle (Opiskelijalle).	
Tekijä myöntää Toimeksiantajalle rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään aineistoon. Toimeksiantaja saa valmistaa opinnäytetyöstä kopioita, esittää ja näyttää aineistoa ja levittää opinnäytetyöstä tehtyjä kappaleita sekä tehdä siihen levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset. Muusta käytöstä on sovittava erikseen kirjallisesti.		
Toimeksiantaja ei voi siirtää tämän sopimuksen mukaista käyttöoikeutta kolmannelle osapuolelle. Käyttöoikeus on voimassa _____, 20__ saakka.		
Tekijä luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.		
C ☐ Taloudelliset tekijänoikeudet luovutetaan kokonaan toimeksiantajalle Tekijä (Opiskelijalle) luovuttaa Toimeksiantajalle kaikki opinnäytetyöhön ja sen tuloksiin liittyvät taloudelliset tekijänoikeudet. Toimeksiantajalla on oikeus luovuttaa tämän sopimuksen mukaiset oikeudet edelleen kolmannelle osapuolelle Tekijää kuulematta ja tehdä levittämisen ja yleisön saataville saattamisen kannalta tarpeelliset muutokset.		
Oikeusien siirtoon sisältyy, mutta ei rajoitu, kaikki oikeudet muuntaa, välittää, esittää julkisesti ja levittää tallennetta, siirtää se toiselle medialle ja valmistaa kopioita (myös otteita) esittämistä, myyntiä, vuokraamista tai muuta levittämistä varten hyödyntämällä sähköistä, analogista- tai digitaaliteknologiaa, cd- ja dvd-formaatteja, multimediaa, printtimediaa, tietoverkkoja ja videovuokrausjärjestelmiä ja muita vastaavia teknologisia ratkaisuja jakelutavasta riippumatta.		
Tekijä vakuuttaa, että hänellä on oikeus luovuttaa kaikki edellä mainitut oikeudet, ja että kyseiset oikeudet eivät Tekijän parhaan tiedon mukaan loukkaa kolmannen osapuolen oikeuksia.		
Toimeksiantaja luovuttaa Oamkille rinnakkaisen käyttöoikeuden opinnäytetyöhön ja siihen liittyvään materiaaliin ilman erillistä korvausta. Käyttöoikeus sisältää oikeuden säilyttää opinnäytetyö ja siihen liittyvä materiaali sekä käyttää sitä opetus- ja tutkimustoiminnassa, kirjastopalveluissa, toimintansa esittelyssä ja markkinoinnissa ja muussa tavanomaisessa toiminnassaan.		
D ☐ Tekijänoikeuksista sovitaan erikseen Tekijä ja Toimeksiantaja ovat sopineet opinnäytetyön ja sen tulosten tekijänoikeuksista luovuttamisesta seuraavaa:		

Korvaukset	Valitaan E, F tai G. E ☐ Korvauksena tehdystä työstä jäteti tekijänoikeuksien luovuttamisesta Toimeksiantaja maksaa Tekijälle _____ € korvauksen _____,20 _____ mennessä. F ☐ Korvauksesta on sovittu erikseen. G ☒ Tekijälle ei makseta korvauksia tehdystä työstä eikä tekijänoikeuksien luovuttamisesta. Työsuhde Mahdollisesta työsuhdesta Toimeksiantaja ja Tekijä sopivat erikseen. Opinnäytetyötä tekevät opiskelijat ovat Oulun seudun koulutuskuntayhtymän/Oulun seudun ammattikorkeakoulun tapaturmavakuutuksen piirissä, mikäli heillä ei ole työsuhdetta opinnäytetyön Toimeksiantajaan.	
Opinnäytetyön kustannukset	Opinnäytetyöstä mahdollisesti aiheutuvien kustannusten (aineistojen hankinta, raaka-aineet, matkat, työkorvaus jne.) korvaamisesta sopivat Toimeksiantaja ja Tekijä keskenään. Ammattikorkeakoulu ei vastaa yksittäisen opinnäytetyön kustannusten korvaamisesta.	
Allekirjoitukset	Olemme sopineet opinnäytetyön toteutuksesta ja ohjauksesta tässä sopimuksessa sovitulla tavalla. Opinnäytetyön arvioitu valmistumisaika on <u>30.12.2012</u> .	
	Päivämäärä <u>27.9</u> .20 <u>12</u>	Tekijän (Opiskelijan) allekirjoitus
	Päivämäärä <u>6.10</u> .20 <u>12</u>	Toimeksiantajan allekirjoitus

Hyvä suun terveydenhuollon ammattilainen

Olen Lumi Kortelainen ja opiskelen Oulun seudun ammattikorkeakoulussa suun terveydenhuollon koulutusohjelmassa. Tarkoitukseni on valmistua kevääseen mennessä suuhygienistiksi. Teen opinnäytetyössäni tutkimusta hammashuoltohenkilökunnan suhtautumisesta ammattihenkilöstön näkyviin tatuointeihin ja lävistyksiin. Tutkin, millaisia ajatuksia hammashuoltohenkilökunnalla heittää tatuoinneista ja lävistyksistä, ja miten niihin suhtaudutaan työpaikalla.

Kysymykset koostuvat valinta-, ja monivalintakysymyksistä. Mukana on myös muutama avoin kysymys. Vastaaminen vie aikaa noin 10 min. Kyselyyn johtava linkki on auki 2 viikkoa, jonka aikana toivon sinun lähettävän vastauksesi.

Kysymyksiin vastataan nimettömänä. Käytän vastauksia vain tutkimuksessa, ja hävitän vastaukset heti tilastoimisen jälkeen.

Toivon, että sinulla on aikaa vastata kysymyksiin, sillä sinun panoksesi on todella tärkeä. Kyseistä aihetta ei ole koskaan aikaisemmin tutkittu, mikä nostaa tämän tutkimuksen arvoa entisestään. Kiitos mielenkiinnostasi!

Aurinkoisin syysterveisin,

Lumi Kortelainen, suuhygienistiopiskelija

1. Sukupuolesi?

- Mies
 Nainen

2. Ikäsi?

3. Ammattinimikkeesi?

- Hammaslääkäri
 Hammashoitaja
 Suuhygienisti

4. Onko sinulla tatuointeja tai lävistyksiä?

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto.

- Yksi tatuointi
 Useampia tatuointeja
 Yksi lävistys
 Useampia lävistyksiä
 Ei lainkaan tatuointeja
 Ei lainkaan lävistyksiä

Tatuoinnit

Tatuoinnit hammashoitotyössä

5. Tatuoinnit ja terveys.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Täysin samaa mieltä Melko samaa mieltä Melko eri mieltä Täysin eri mieltä

Tatuointimusteet ovat myrkyllisiä	☐	☐	☐	☐
Tatuoinnit ovat epähygienisiä	☐	☐	☐	☐
Tatuoinnit aina vaarantavat terveyden	☐	☐	☐	☐

Tatuoinneilla ei ole vaikutusta terveyteen

6. Tatuointien ulkonäkö.

Tatuoinnit ovat mielestäsi: (voit valita useamman vaihtoehdon.)

Taidetta

Kauniita

Rumia

Muodikkaita

Persoonallisia

Oman persoonan ilmaisukeino

Pelottavia

Muuta, mitä?

7. Näkyvät tatuoinnit hammashoitotyössä.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

Täysin samaa mieltä Melko samaa mieltä Melko eri mieltä Täysin eri mieltä

Eivät sovi hoitotyöhön	☐	☐	☐	☐
Eivät ole ongelma hoitotyössä	☐	☐	☐	☐
Ovat jokaisen henkilökohtainen asia	☐	☐	☐	☐
Heikentävät ammattiuskottavuutta	☐	☐	☐	☐
Lisäävät ammattiuskottavuutta	☐	☐	☐	☐
Häiritsevät työskentelyä	☐	☐	☐	☐
Herättävät sinussa negatiivista huomiota	☐	☐	☐	☐
Herättävät sinussa positiivista huomiota	☐	☐	☐	☐

Lävistyksen

Lävistyksen hammashoitotyössä

8. Korvalävistyksen

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ovat epähygienisiä	☐	☐	☐	☐
Lisäävät tartuntavaaraa hoitotyössä	☐	☐	☐	☐
Vaarantavat terveyden	☐	☐	☐	☐
Ovat oikein hoidettuina siistejä	☐	☐	☐	☐
Eivät haittaa työskentelyä	☐	☐	☐	☐

9. Silmien alueen lävistyksen

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ovat epähygienisiä	☐	☐	☐	☐
Lisäävät tartuntavaaraa hoitotyössä	☐	☐	☐	☐
Vaarantavat terveyden	☐	☐	☐	☐
Ovat oikein hoidettuina siistejä	☐	☐	☐	☐
Eivät haittaa työskentelyä	☐	☐	☐	☐

10. Suun alueen lävistyksen

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ovat epähygienisiä	☐	☐	☐	☐
Lisäävät tartuntavaaraa hoitotyössä	☐	☐	☐	☐
Vaarantavat terveyden	☐	☐	☐	☐
Ovat oikein hoidettuina siistejä	☐	☐	☐	☐
Eivät haittaa työskentelyä	☐	☐	☐	☐

11. Käsien lävistyksen

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Ovat epähygienisiä	☐	☐	☐	☐
Lisäävät tartuntavaaraa hoitotyössä	☐	☐	☐	☐
Vaarantavat terveyden	☐	☐	☐	☐
Ovat oikein hoidettuina siistejä	☐	☐	☐	☐
Eivät haittaa työskentelyä	☐	☐	☐	☐

12. Lävistysten ulkonäkö.

Valitse yksi tai useampi vaihtoehto. Lävistyksen ovat mielettäsi:

- Kauniita
- Persoonallisia
- Rumia
- Muodikkaita

Muuta, mitä?

13. Näkyvät lävistyksen hammashoitotyössä.

Mitä mieltä olet seuraavista väittämistä?

	Täysin samaa mieltä	Melko samaa mieltä	Melko eri mieltä	Täysin eri mieltä
Lävistyksen eivät sovi hoitotyöhön	☐	☐	☐	☐
Lävistyksen haittaavat työskentelyä	☐	☐	☐	☐
Lävistyksen eivät haittaa työskentelyä	☐	☐	☐	☐
Lävistyksen heikentävät ammattiuskottavuutta	☐	☐	☐	☐
Lävistyksen eivät ole vaarallisia hoitotyössä	☐	☐	☐	☐

14. Soisitko näkyvät tatuoinnit ja lävistyksen ammattihenkilöstölle hoitotyössä?

Perustele vastauksesi.

Kyllä, miksi?

Ei, miksi?

15. Ottaisitko henkilön, jolla on näkyviä tatuointeja (käsivarret, kaula, kasvot), työntekijäksi hammashoitolaan?

- Kyllä
 Ei

16. Mitä mieltä yleensä olet tatuoinneista ja lävistyksistä?

17. Tuntuuko sinusta, että työpaikkasi sallii tatuoinnit?

- Kyllä
 Ei

18. Työpaikallasi lävistykset ovat kiellettyjä.

- Kyllä
 Ei

19. Tuntuuko sinusta, että työpaikallasi paheksutaan tatuointeja tai lävistyksiä?

- Tatuointeja Kyllä
 Tatuointeja Ei
 Lävistyksiä Kyllä
 Lävistyksiä Ei

Jos sinulla on tatuointi tai lävistys näkyvällä paikalla, vastaa tähän kysymykseen.

20. Tunnetko saaneesi erityiskohtelua työpaikallasi lävistysten tai tatuointiesi takia?

- Ei
 Kyllä, millaista?

Kiitos vastauksistasi!

